

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту
Кафедра фінансових технологій і підприємництва

«До захисту допущено»
Завідувачка кафедри, д.е.н., проф.
_____ Лариса ГРИЦЕНКО
(підпис)

«_____» _____ 2024 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістр

зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»
освітньо-професійної програми «Фінанси»

на тему: Оцінка та прогнозування фінансової стабільності банків

Здобувачки групи Ф.м-31 Білери Альбіни Олегівни
(шифр групи) (прізвище, ім'я, по батькові)

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей,
результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____ Альбіна БІЛЕРА
(підпис) (Ім'я та ПРІЗВИЩЕ здобувача)

Керівник ст. викл., к.е.н. Анастасія САМОЙЛКОВА
(посада, науковий ступінь, вчене звання, Ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

(підпис)

Суми 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту
Кафедра фінансових технологій і підприємництва

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувачка кафедри, д.е.н., проф.
Лариса ГРИЦЕНКО

_____ (підпис)

«» _____ 2024 р.

ЗАВДАННЯ

до кваліфікаційної роботи на здобуття освітнього ступеня магістр

Здобувачки групи Ф.м-31 інституту ННІ БіЕМ
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»
Білери Альбіни Олегівни

Тема роботи: Оцінка та прогнозування фінансової стабільності банків

Затверджено наказом по СумДУ № 1058-VI від «17» жовтня 2024 р.

Термін здачі здобувачкою завершеної роботи «25» листопада 2024 р.

Вихідні дані до роботи: нормативні й законодавчі акти, матеріали статистичної звітності, інструкції та положення, матеріали монографій, періодичних видань, підручників і навчальних посібників, дані фінансової звітності банків.

Зміст основної частини роботи (перелік питань для розроблення):

аналіз економічної сутності фінансової стабільності банків та обґрунтування її значення для сталого розвитку країни; узагальнення чинників впливу на фінансову стабільність банків; характеристика методів і моделей оцінки й прогнозування фінансової стабільності банків; здійснення коефіцієнтного аналізу показників фінансової стабільності банків з державною часткою; визначення інтегральної оцінки фінансової стабільності державних банків на основі таксономічного аналізу та розробка прогнозу; аналіз впливу макроекономічних факторів на фінансову стабільність банків державного сектору та дослідження їх взаємозв'язку; надання рекомендацій з покращення управління фінансовою стабільністю банків в сучасних умовах.

Дата видачі завдання: «21» жовтня 2024 р.

Керівник ст. викл., к.е.н., Анастасія САМОЙЛІКОВА
(посада, науковий ступінь, вчене звання, Ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

_____ (підпис)

Завдання прийнято до виконання «21» жовтня 2024 р.

_____ (підпис) Альбіна БІЛЕРА
(Ім'я та ПРІЗВИЩЕ здобувача)

АНОТАЦІЯ
кваліфікаційної роботи на здобуття освітнього ступеня магістр
на тему:

Оцінка та прогнозування фінансової стабільності банків
(назва кваліфікаційної роботи)

Білери Альбіни Олегівни
(прізвище, ім'я, по батькові здобувачки)

Основний зміст кваліфікаційної роботи викладено на 38 сторінках, список використаних джерел складається із 35 найменувань. Робота містить 24 таблиці, 17 рисунків, а також 3 додатки.

Актуальність теми кваліфікаційної роботи. Ця робота присвячена дослідженню фінансової стабільності банків, що зумовлено її важливістю для сталого розвитку країни, покращення й підтримання довгострокового розвитку банківської системи та економічної стабільності країни в цілому.

Розгляд цієї теми є особливо актуальним у контексті сучасних економічних викликів, включаючи глобалізацію, макроекономічні зміни та політичні нестабільності, що впливають на банківський сектор.

Мета кваліфікаційної роботи полягає в дослідженні теоретико-методичних основ оцінки та прогнозування фінансової стабільності банківських установ, визначенні ключових чинників впливу та розробці практичних рекомендацій для підвищення ефективності управління банками в сучасних умовах економічного розвитку.

Методи дослідження: аналізу і синтезу, індукції та дедукції, абстрактно-логічний, порівняння, узагальнення, коефіцієнтний аналіз, горизонтальний аналіз, таксономічний аналіз, метод стохастичного факторного аналізу (кореляційний аналіз), прогнозування.

Основний зміст і результат роботи. Теоретико-методичний розділ містить аналіз сутності поняття «фінансова стабільність» щодо банків; обґрунтування її значення для сталого розвитку країни; визначення чинників, що впливають на

фінансову стабільність банківських установ; а також огляд методів та моделей, які існують для оцінки та прогнозування фінансової стабільності банків.

Аналітично-конструктивний розділ включає: аналіз коефіцієнтів фінансової стабільності держаних банківських установ таких як: АТ КБ «ПриватБанк» та АТ «Ощадбанк»; визначення інтегральної оцінки фінансової стабільності кожного аналізованого банку; розробку прогнозу; аналіз впливу макроекономічних факторів на фінансову стабільність банків; до того ж зазначено рекомендації щодо покращення управління фінансовою стабільністю банківських установ.

Дослідження проведене двома здобувачками та складає комплексну кваліфікаційну роботу з Боряк Т. Ю., студенткою групи Ф.м-31.

Ключові слова: фінансова стабільність, сталий розвиток, банки, банківські установи, чинники впливу, методи оцінки і прогнозування фінансової стабільності, моделі оцінки і прогнозування фінансової стабільності, показники фінансової стабільності банків, коефіцієнти фінансової стабільності банківських установ, інтегральна оцінка, прогнозування, фактори впливу.

ЗМІСТ

Вступ	6
1 Теоретико-методичні основи оцінки та прогнозування фінансової стабільності банків	9
1.1 Сутність і значення фінансової стабільності банків для сталого розвитку країни	9
1.2 Передумови та чинники впливу на фінансову стабільність банків.....	15
1.3 Методи й моделі оцінки та прогнозування фінансової стабільності банків	19
2 Оцінка та прогнозування фінансової стабільності для підвищення ефективності управління діяльністю банків	23
2.1 Оцінка та прогнозування фінансової стабільності на прикладі банків державного сектору	23
2.2 Аналіз факторів впливу на фінансову стабільність банків та їх взаємозв'язок	34
2.3 Шляхи покращення управління фінансовою стабільністю банків в сучасних умовах	40
Висновки	42
Список використаних джерел	44
Додаток А Фінансова звітність АТ КБ «ПриватБанк»	49
Додаток Б Фінансова звітність АТ «Ощадбанк»	52
Додаток В Проміжні результати розрахунку інтегральної оцінки АТ КБ «ПриватБанк» та АТ «Ощадбанк» на основі таксономічного показника	56

ВСТУП

Актуальність теми кваліфікаційної роботи. Ця робота присвячена дослідженню фінансової стабільності банків, що зумовлено її важливістю для сталого розвитку та економічної стабільності країни в цілому.

Фінансова стабільність банків є основою для надійного функціонування банківської системи, відображаючи здатність банків підтримувати належний рівень капіталу, ліквідності та прибутковості в умовах економічних змін і стресових ситуацій. Фінансово стабільні банки можуть ефективно управляти ризиками, уникати банкрутства та підтримувати довіру клієнтів, інвесторів та регуляторних органів.

Розгляд цієї проблематики є особливо актуальним у контексті сучасних економічних викликів, включаючи глобалізацію, макроекономічні зміни та політичні нестабільності, що впливають на банківський сектор. Таким чином, дослідження фінансової стабільності банків є надзвичайно важливим та необхідним для покращення й підтримання довгострокового розвитку банківської системи, та забезпечення економічної стійкості країни.

Розгляду проблемних питань щодо фінансової стабільності банків та пов'язаних з нею аспектів приділяли увагу в своїх напрацюваннях різні науковці, серед яких: Бабешко Т. В., Варцаба В., Вовченко О. С., Гасій О. В., Горбунова Ю. Р., Де Мораес К., Єгоричева С. Б., Заман М., Кухар Д., Майстренко О. С., Максудова С. С., Онофрійчук О. П., Пінту Бандейра де Меллу А., Погибіль А., Постригань А. С., Приказюк Н., Рибачок І. В., Рубченко Т. І., Тимчук Б. П., Улла А., Улла С., Чепелюк Г. М., Чхеайло А., Швець Н. В., Шевцова О. Й., та ін.

Втім, незважаючи на широкі перелік праць, фінансова стабільність банківських установ не є цілком і повністю вивчена належним чином на сьогоднішній день та потребує подальшого опрацювання.

Мета кваліфікаційної роботи полягає в дослідженні теоретико-методичних основ оцінки та прогнозування фінансової стабільності банківських установ,

визначенні ключових чинників впливу та розробці практичних рекомендацій для підвищення ефективності управління банками в сучасних умовах економічного розвитку.

Для досягнення поставленої мети вирішуються **наступні завдання**:

- охарактеризувати економічну сутність фінансової стабільності банків та обґрунтувати її значення для сталого розвитку країни;
- визначити чинники, що впливають на фінансову стабільність банків;
- розглянути методи та моделі оцінки й прогнозування фінансової стабільності банків;
- здійснити коефіцієнтний аналіз показників фінансової стабільності банків з державною часткою;
- визначити інтегральну оцінку фінансової стабільності державних банків на основі таксономічного аналізу та розробити прогноз;
- проаналізувати вплив макроекономічних факторів на фінансову стабільність банків державного сектору та дослідити їх взаємозв'язок;
- надати рекомендації щодо покращення управління фінансовою стабільністю банків в нинішніх умовах.

Об'єктом дослідження є процес управління фінансовою стабільністю банків.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та практичні аспекти оцінки та прогнозування фінансової стабільності банків.

Методи дослідження: аналізу і синтезу, індукції та дедукції, абстрактно-логічний, порівняння, узагальнення, коефіцієнтний аналіз, горизонтальний аналіз, таксономічний аналіз, метод стохастичного факторного аналізу (кореляційний аналіз), прогнозування.

До інформаційної бази дослідження належать: матеріали вітчизняних та зарубіжних видань, матеріали періодичних видань, нормативно-законодавчих документів України, Інтернет ресурсів та фінансової звітності банків.

Структура та обсяг роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Перший розділ містить аналіз сутності поняття «фінансова стабільність» та обґрунтування її значення для сталого розвитку країни; визначення чинників, що впливають на фінансову стабільність банківських установ; огляд методів та моделей оцінки й прогнозування фінансової стабільності банків. Другий розділ включає аналіз коефіцієнтів фінансової стабільності держаних банківських установ таких як: АТ КБ «ПриватБанк» та АТ «Ощадбанк»; визначення інтегральної оцінки фінансової стабільності кожного аналізованого банку; розробку прогнозу; аналіз впливу макроекономічних факторів на фінансову стабільність банків; надання рекомендацій щодо покращення управління фінансовою стабільністю банківських установ.

Обсяг роботи становить 61 сторінку, у тому числі 38 сторінок основної частини, 24 таблиці, 17 рисунків, список використаних джерел із 35 найменувань і 3 додатки.

Апробація матеріалів роботи та їх оприлюднення в наукових виданнях: Білера А. О., Самойлікова А.В. Фінансова стабільність державних банків: оцінка, прогнозування та шляхи покращення. *Проблеми та перспективи розвитку фінансово-кредитної системи України*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Суми, 28-29 листопада 2024. Сумський державний університет, м. Суми.

Практичне значення одержаних результатів цього дослідження полягає в узагальненні теоретико-методичних підходів до визначення рівня фінансової стабільності банків, уточненні чинників впливу та їх глибшому розумінні. Отримані результати можуть бути корисними для практикуючих банкірів, економістів, регуляторів та інших зацікавлених сторін, оскільки вони допоможуть в подальшому розробити ефективні стратегії для зміцнення як банків, так і банківської системи в цілому.

Дослідження проведене двома здобувачками та складає комплексну кваліфікаційну роботу з Боряк Т. Ю., студенткою групи Ф.м-31.

1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ БАНКІВ

1.1 Сутність і значення фінансової стабільності банків для сталого розвитку країни

Під терміном фінансової стабільності банківських установ варто вбачати стан, за якого спостерігається реальний (фактичний) рівень виконання ефективної роботи й досягнуто сприятливого результату щодо перспективного функціонування в довготривалому періоді враховуючи можливі ризики завдяки швидкому реагуванню на внутрішні й зовнішні фактори впливу, що виникають на регіональному та національному рівнях [1].

Фінансова стабільність банківських установ полягає у здатності фінансової системи ефективно та якісно управляти ризиками, розподіляти ресурси та нейтралізувати (поглинати) шоки [2].

Фінансова стабільність банків засновується на рівні довіри клієнтів, налагодженому функціонуванні банків, їх здатності перешкоджати руйнівному впливу, спроможністю швидко оговтатися від неочікуваних та несприятливих шоків в разі їх настання, передбачає стійкість до криз.

Протилежністю фінансовій стабільності банку є фінансова нестабільність. Фінансова нестабільність банків показує уразливість банків до різного роду загроз, провокує ризик банкрутства банків, настання фінансової кризи банківської системи. Задля того, щоб уникнути ймовірної фінансової кризи в майбутньому необхідне своєчасне відслідковування стану банків в не залежності який він [3]. Для забезпечення фінансової стабільності банківські установи повинні оцінювати ризики та ними керувати.

Фінансова стабільність є критично важливою передумовою та фундаментом банківського сектора. Стабільність банківського сектору виявляється у здатності досягати, зберігати та піддержувати збалансований стан, який надає змогу

якнайшвидше та найефективніше на скільки це можливо виконувати власні функції як в нинішній час, так і в віддаленому майбутньому [4].

Фінансова стабільність банку – це стан коли банк повноцінно та безперервно функціонує не стикаючись з кризами або труднощами при дотриманні власних зобов'язань, водночас реалізуючи власний соціальний обов'язок [5].

Сутність фінансової стабільності банку проявляється через здатність зберігати тривалу стійку рівновагу та надійність, мінімізувати вразливості, уникати або усувати внутрішні дисбаланси та розвиватися без збоїв у діяльності [6].

На рисунку 1.1 подивимось динаміку щодо досліджуваного поняття за допомогою Google Books Ngram Viewer.

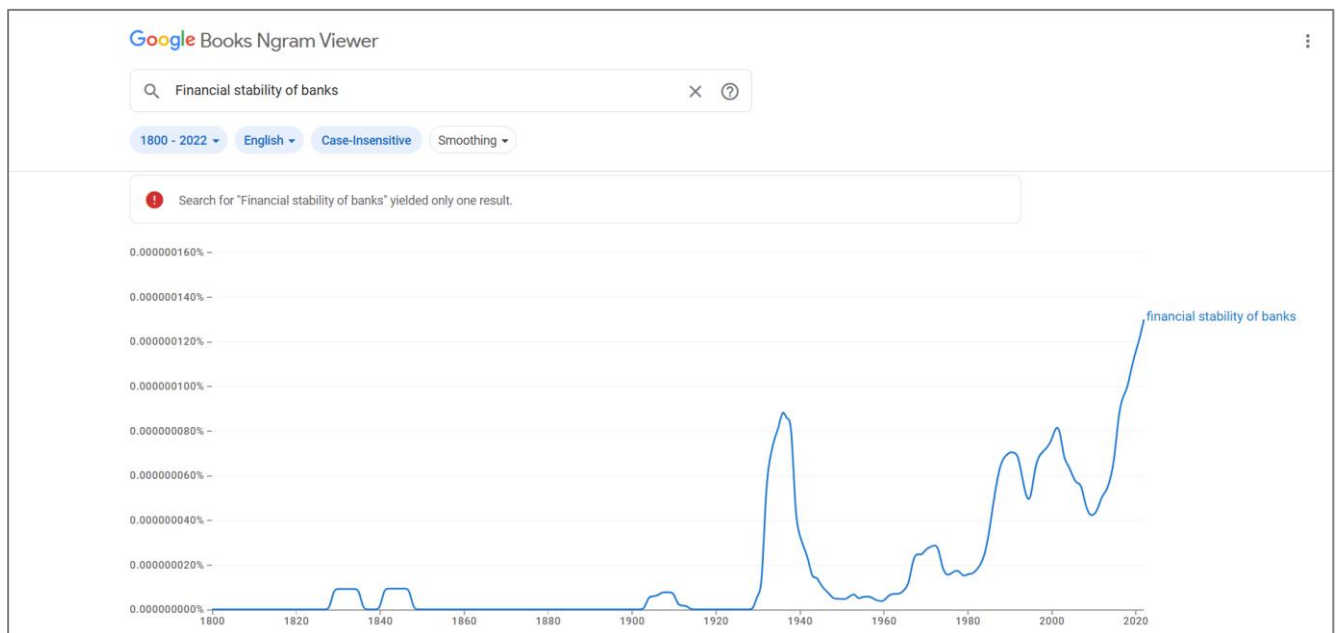

Рисунок 1.1 – Пошукова активність «Фінансова стабільність банків» за даними Google Books Ngram Viewer [7]

Зважаючи на рисунок 1.1 пошукова активність терміну фінансової стабільності банку за даними Google Books Ngram Viewer стрімко зростає впродовж останніх десятиріч. Це свідчить про зростаючий інтерес до цієї теми в академічних та практичних колах. Фінансова стабільність банків стає дедалі важливішою у контексті глобальних економічних викликів та фінансових криз, що

підкреслює необхідність розвитку нових підходів до управління банківськими ризиками та забезпечення стійкості фінансових установ.

Основні складові фінансової стабільності банків наведено на рисунку 1.2.

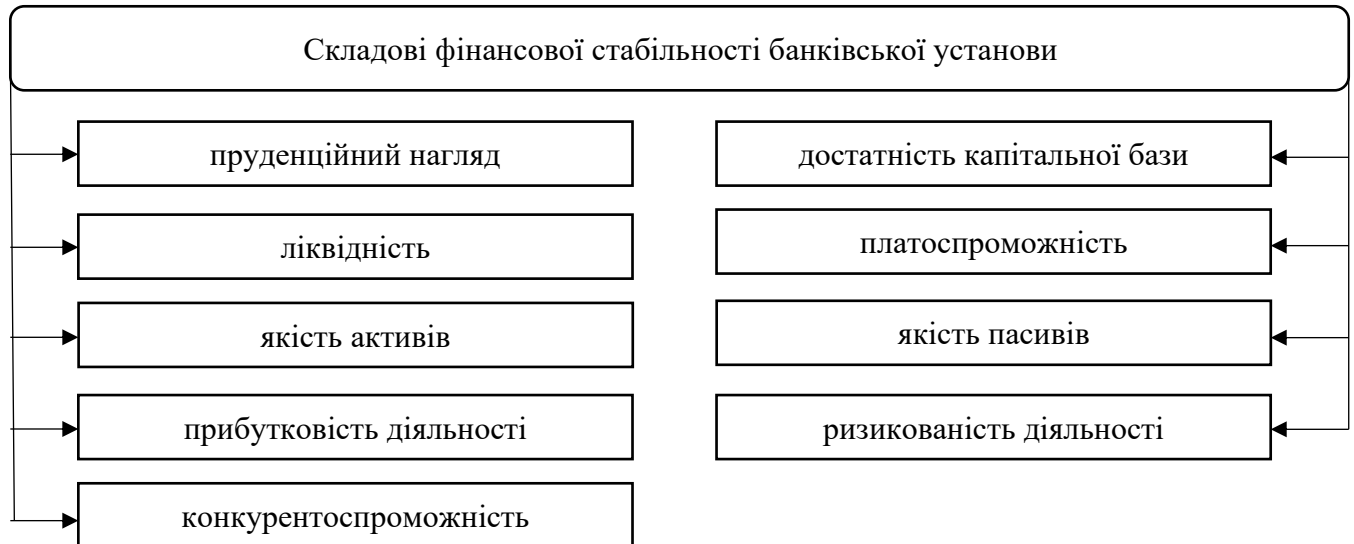

Рисунок 1.2 – Основні складові фінансової стабільності банківських установ [8]

Згідно з рисунком 1.2 фінансова стабільність банків містить низку складових.

Достатність капітальної бази є значимою для забезпечення стабільності банківських установ, оскільки вони є більш стійкими до несприятливої економічної ситуації за рахунок спроможності покривати збитки, при цьому менше впливаючи на власну платоспроможність. Якість активів є необхідною тому, що їх висока якість здатна впливати на витривалість банку до фінансових потрясінь. Вдосталь запасів ліквідності може свідчити про те, що банк здатен до виконання короткотермінових зобов'язань, а також протидіяти затримкам (перебоям) у фінансуванні. Крім того, чим краще банки здійснюють управління ризиками, тим більше мінімізують їх вплив [4].

Фундаментальна засада забезпечення фінансової стабільності банку являє собою його фінансова стійкість.

У зв'язку з цим фінансова стабільність банку – виступає як динамічна ознака, що відображає спроможність банківської установи забезпечувати незмінний,

безупинний, позитивно результативний розвиток, виходячи з утвореного рівня фінансової стійкості більш у довгостроковій перспективі.

Відповідно фінансова стійкість банківської установи є спроможністю протидіяти негативному впливу зовнішніх (екзогенних) та внутрішніх (ендогенних) потрясінь у короткостроковій перспективі (у поточний період) [9].

Поняття фінансової стабільності є більш ширшим за фінансову стійкість. Забезпечуючи фінансову стійкість зміцнюється фінансова стабільність, а разом й посилюється рівень фінансової безпеки банку.

Згідно з цим фінансово-економічна безпека банківської установи представляє собою стабільний фінансовий стан банківської установи, що проявляється підтриманням фінансової стійкості й динамічної рівноваги, змогою банківської установи протидіяти ризикам за обставин зовнішніх та внутрішніх загроз, забезпеченням належного рівня платежездатності й ліквідності, ефективним виконанням функцій, високою результативністю, розвитком банківського бізнесу, конкурентоздатністю банківської установи як на внутрішньому ринку, так і на міжнародному ринку [10].

На рисунку 1.3 представлено місце фінансової стабільності банку.

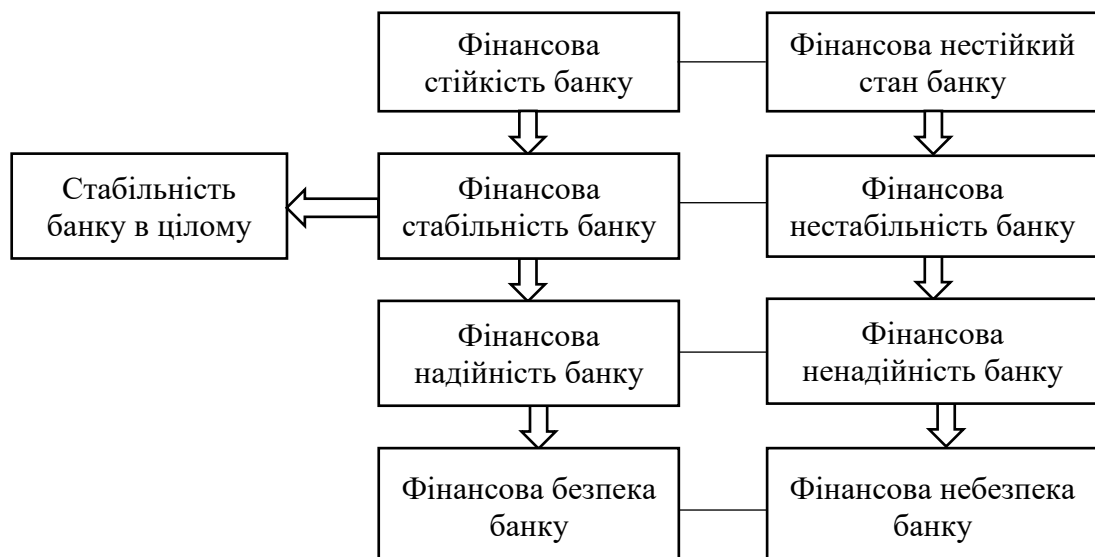

Рисунок 1.3 – Місце фінансової стабільності банківської установи

В Україні зобов'язання підтримувати належним чином стабільність банківських установ та банківського сектору в цілому покладається на НБУ. Відповідно НБУ регулює ринок здійснюючи при цьому як комплексний (цілісний, обширний та узагальнюючий моніторинг банків як єдиної системи (сукупності)), так і індивідуальний (окремий та конкретизований на прикладі певної банківської установи) моніторинг показників щодо діяльності фінансово-кредитних установ, разом з тим розроблює та надає настанови. В процесі реалізації нагляду НБУ, насамперед, спирається на інструменти макропруденційної політики, сприяє підтримці системно важливих банківських установ (в тому числі й АТ КБ «ПриватБанк» та АТ «Ощадбанк»), виконує роль кредитора кінцевої інстанції та здійснює стрес-тестування з метою знаходження та ліквідації диспропорцій [11].

Основу макропруденційного аналізу Національного банку України складають інструменти, що відносять до коефіцієнтного аналізу та які застосовують базові та додаткові FSI індикатори, підготовані МВФ, а також стрес-тестування вибраних банківських установ беручи за основу оцінку якості активів. Проте регулятор не об'єднує (не інтегрує) індикатори, обчислені МВФ, в один сукупний (підсумовуючий) показник, розрахунок якого доречний під час аналізу, оцінки й прогнозування динаміки фінансової стабільності щодо банківського сектору [12, 13, 14].

Методика МВФ передбачає моніторинг фінансової стабільності банківських установ на основі показників: достатності капіталу, ліквідності, якості активів, прибутковості та чутливості до ринкового ризику тощо [15].

Фінансова стабільність банків не лише визначає їх здатність до самостійного функціонування, але й відіграє ключову роль у забезпеченні сталого розвитку країни.

Сталий розвиток являє собою розвиток держав і регіонів, за умов якого відбувається виробництво матеріальних благ та їх споживання, економічне зростання та інші види діяльності населення, що відтворюються в межах визначених спроможністю екологічних систем регенеруватися, абсорбувати забруднення та піддержувати життєдіяльність нинішніх і наступних поколінь [16].

Сталий розвиток характеризує рівновагу між факторами цивілізаційного розвитку (прогресу) такими як: економічним, соціальним та екологічним. Сталий розвиток – це підхід до управління нашим світом у такий спосіб, щоб забезпечення добробуту теперішніх поколінь не призводило до зниження можливостей задоволення потреб прийдешніх поколінь [17].

Фінансова стабільність банків впливає на сталий розвиток країни сприяючи економічному зростанню як країни, так і стабільності та добробуту її громадян.

Фінансово стабільні банківські установи здатні забезпечувати довгострокове фінансування для бізнесу та домогосподарств, надавати банківські послуги підприємствам та іншим споживачам, що сприяє економічному зростанню і створенню робочих місць, розвитку нових проектів. До того ж фінансова підтримка особливо є важливою для малих і середніх підприємств, які є значущим двигуном економічного зростання і розвитку країни.

Фінансово стабільні банки можуть вкладати кошти в екологічно чисті та соціально відповідальні проекти, підтримуючи таким чином сталий розвиток і зменшуючи негативний вплив на навколишнє середовище.

Крім того, фінансова стабільність банків допомагає запобігати економічним кризам, що можуть негативно впливати на економіку країни та призвести до соціальної нестабільності. А погіршення економіки країни впливає перш за все на незахищені верстви населення, зниження якості життя громадян країни.

Отже, було розглянуто сутність фінансової стабільності банку, досліджено активність пошуку щодо неї в інтернеті, розмежовано поняття фінансової стабільності з фінансовою нестабільністю, фінансовою стійкістю та фінансовою безпекою, обґрунтовано значення фінансової стабільності для сталого розвитку країни.

1.2 Передумови та чинники впливу на фінансову стабільність банків

Банки мають вирішальне значення для економіки, вони впливають на її стан в цілому. Рівень фінансової стабільності банків істотно впливає на зможу банківського сектору забезпечувати власну діяльність. В дійсності не існує банківських установ, що знаходилися б у цілковитій фінансовій стабільності, проте всі банківські установи повинні покращувати власну фінансову стійкість й стабільність. Дане поліпшення в підсумку стимулюватиме зростання фінансової стабільності банківського сектору загалом [18].

Для того, щоб покращувати фінансову стабільність банків важливо приділяти увагу внутрішнім та зовнішнім чинниками, що на неї впливають та водночас цим і формують. Фінансова стабільність банків визначається низкою передумов та чинників, що впливають на здатність банківських установ витримувати економічні коливання і забезпечувати надійне функціонування банківської системи.

Варто доповнити тим, що ендогенні (внутрішні) та екзогенні (зовнішні) чинники мають вплив одне на одне та є взаємопов'язаними, що показано на рисунку 1.4.

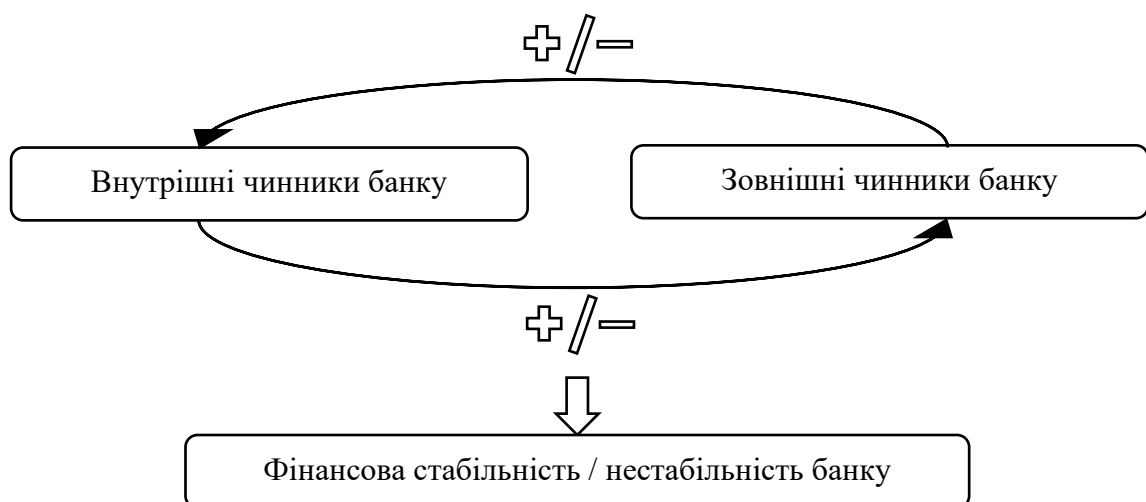

Рисунок 1.4 – Взаємовплив внутрішніх та зовнішніх чинників [18]

Відповідно до рисунку 1.4 як фінансова стабільність банків впливає на макроекономічні процеси, так і відповідно навпаки макроекономічні чинники впливають фінансову стабільність банківських установ. Даний вплив може бути позитивним чи негативним.

Слід зауважити, що на виникнення зовнішніх факторів керівництво банківської установи не може вплинути, щоб їх змінити на відміну від внутрішніх факторів, проте фінансово стабільний банк здатен протидіяти їм.

Внутрішні чинники представляють діяльність самого банку та його внутрішніх процесів.

На рисунку 1.4 наведено внутрішні чинники (фактори), що можуть становити вплив на фінансову стабільність банків.

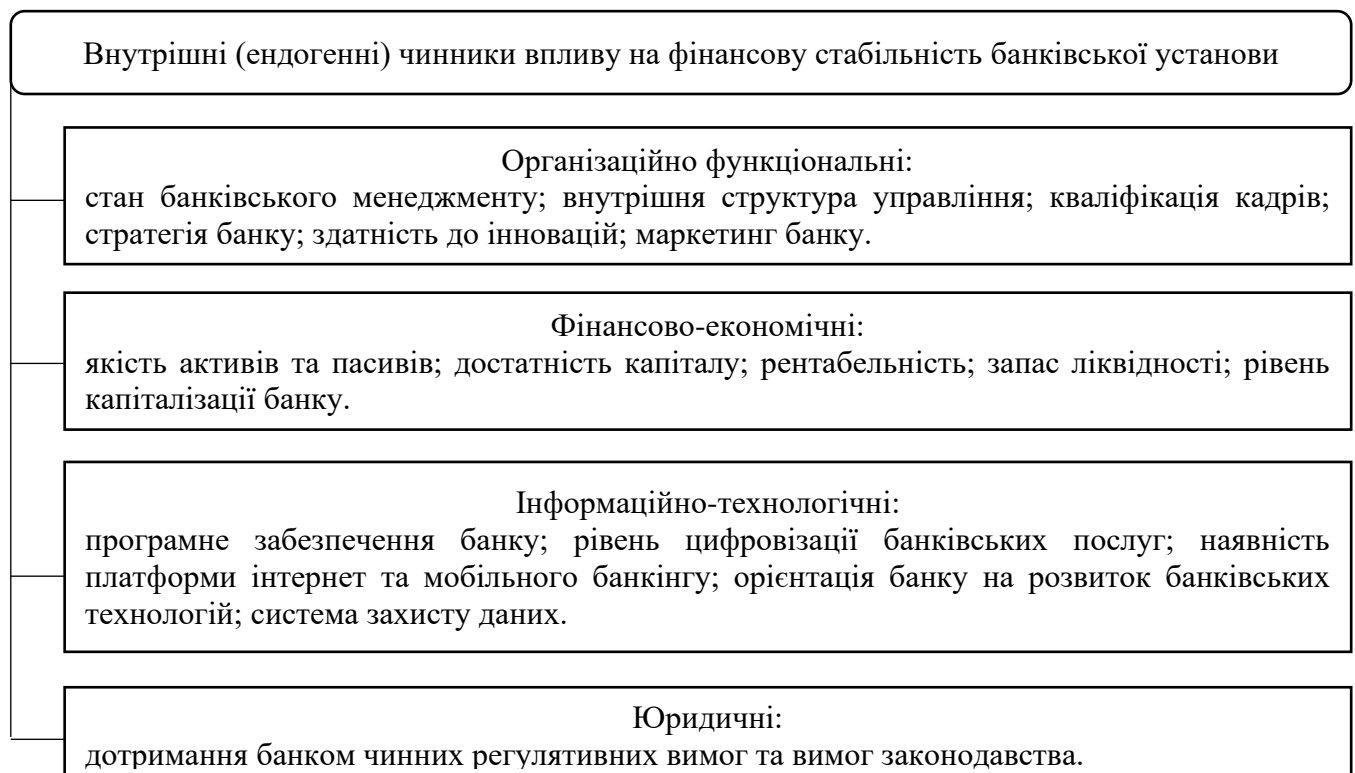

Рисунок 1.5 – Внутрішні чинники впливу на фінансову стабільність банківської установи [19]

До внутрішніх факторів належать: рівень достатності капіталу; стратегія банку щодо прийнятих ризиків (кредитного, процентного, ризику втрати

ліквідності та ін.); структура активів і пасивів; якість персоналу; організація ризик-менеджменту та інше [20].

Зниження ресурсної, капітальної баз банківських установ впливає на фінансову стабільність банків, оскільки зменшує здатність банків надавати кредити.

З погіршенням щодо якості активів банківських установ слідує ймовірні проблеми зі своєчасним виконанням зобов'язань, що також впливає на фінансову стабільність.

Зменшення ліквідності банківської установи впливає тим, що перешкоджає її спроможності виконувати фінансові зобов'язання.

Зростання кількості непогашених кредитів банку свідчить про зниження кредитної здатності клієнтів, скорочення залучених інвестицій та вірогідним зниженням банку в кредитних рейтингах, що впливає на його фінансову стабільність [21].

Надійне програмне забезпечення забезпечує безперебійне функціонування всіх банківських процесів, що зменшує ризик фінансових збоїв, що можуть вплинути на фінансову стабільність.

Інтернет та мобільний банкінг дозволяють клієнтам зручно керувати своїми фінансами в будь-який час, що сприяє підвищенню лояльності клієнтів, їх більше залучення.

Система захисту даних забезпечує безпеку інформації клієнтів, що підвищує їх довіру до банківської установи.

Цифрові послуги підвищують доступність банківських продуктів для клієнтів, що сприяє залученню більшої кількості клієнтів та збільшенню доходів.

Взагалі інформаційно-технологічні чинники впливають на фінансову стабільність банку тим, що забезпечують ефективне управління операціями, мінімізують ризики, підвищують конкурентоспроможність та залучають клієнтів завдяки надійним системам, інноваціям, та безпеці даних [22].

Зовнішніми чинниками вбачають становище всесвітніх економічних змін (процесів).

Зовнішні фактори впливу на фінансову стабільність банку показано на рисунку 1.6.

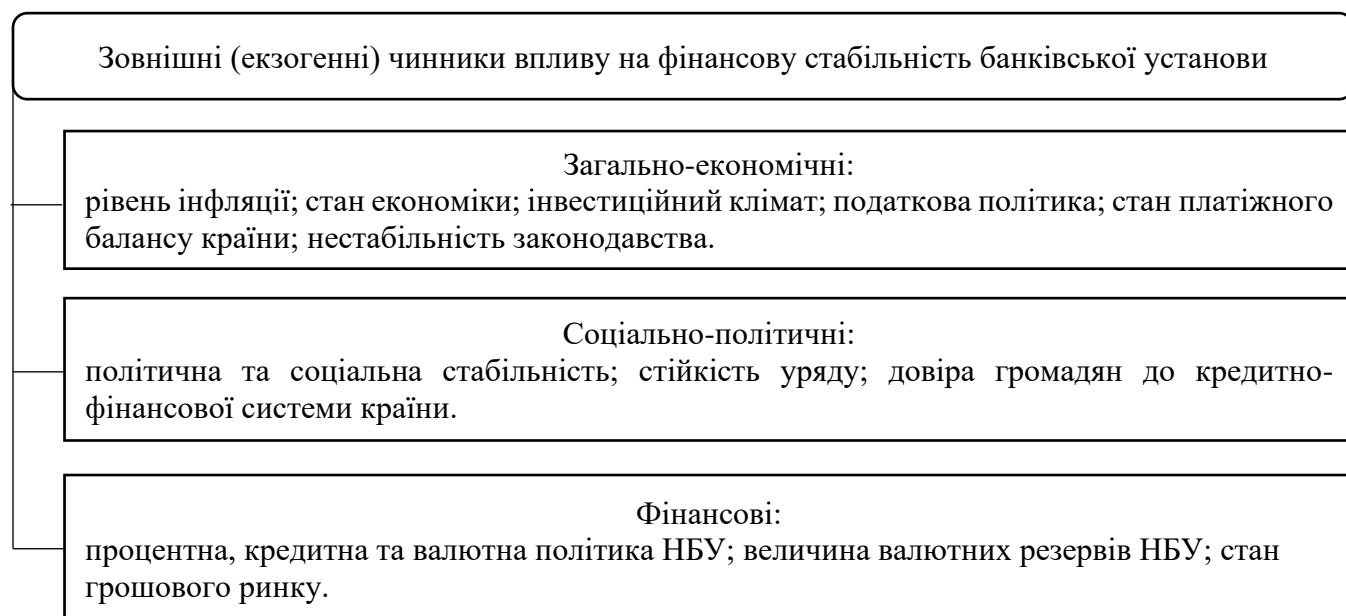

Рисунок 1.6 – Зовнішні чинники впливу на фінансову стабільність банківської установи [19]

До зовнішніх факторів слід віднести: стан глобальної економіки; економічний розвиток країни, в якій функціонує банк; політичні ризики; стан законодавчої бази; характер грошово-кредитної політики, проведеної Центробанком; інші чинники, які діють ззовні по відношенню до банківського сектору [20].

За високого рівня інфляції, як правило, впроваджується політика обмеження (рестрикції) грошово-кредитних ресурсів, яка спричиняє скорочення обсягів кредитування.

Функціонування неналежним чином економіки країни, її нестабільність призводить до зниження рівня захищеності банківської системи, а також ступінь реакції на зміни в економічних умовах країни.

Несприятливі зміни щодо стану грошового ринку зумовлюють зростання рівня цін, що провокує зниження рівня споживання та заощаджень населення.

Виникаючі зміни в законодавчо-нормативному регулюванні щодо банків і їхньої діяльності потрібні для того, щоб поліпшити контроль та управління над банками, внаслідок чого допомагають стабілізувати загальну ринкову ситуацію, що передусім важливо під час виникаючих криз та саме цим спричинити покращення фінансової стійкості банківської установи [21].

Отже, було розглянуто передумови та чинники впливу на фінансову стабільність банківських установ.

1.3 Методи й моделі оцінки та прогнозування фінансової стабільності банків

Оцінка та прогнозування фінансової стабільності банківських установ дозволяють виявити потенційні ризики, що на неї впливають та вчасно вжити заходів для мінімізації ризиків. Застосування різних методів і моделей забезпечує точний і глибокий аналіз стану щодо фінансової стабільності банків.

Методи оцінки та прогнозування фінансової стабільності банків наступні [23, 24, 25, 26]:

– Коефіцієнтний аналіз являє собою оцінку фінансової стабільності банківської установи, що здійснюється розраховуючи при цьому різні коефіцієнти такі як: фінансової надійності, фінансового важеля, ліквідності, прибутковості активів, прибутковості капіталу. Отримані результати коефіцієнтів можна порівнювати з нормативними значеннями [23, 24].

– Порівняльний аналіз дає можливість порівняти отримані показники фінансової стабільності банку між собою, а також їх з конкуруючими банками [24].

– Факторний аналіз – метод виявлення ключових чинників (факторів), тобто латентних змінних, що роз'яснюють варіацію ряду досліджуваних змінних. Даний аналіз дозволяє визначити вплив факторів на фінансову стабільність банків і навпаки, використовуючи при цьому факторну модель. Факторний аналіз поділяється на стохастичні (випадкові) методи та детерміновані методи.

Стохастичні методи факторного аналізу: кореляційний, дисперсійний, регресійний. Детерміновані методи факторного аналізу: метод абсолютний різниць, метод ланцюгових підстановок, метод відносних різниць тощо [23, 24].

– Байєсівський аналіз дає змогу оцінити вірогідність різного роду сценаріїв зважаючи на нову інформацію й історичні дані. Здійснюється оцінювання щодо прийняття рішень та ризиків за відсутності визначеності (непередбачуваності) [23].

– Горизонтальний аналіз дозволяє оцінити показники до прикладу фінансової стабільності банку в динаміці на основі відносного відхилення чи абсолютного [24].

– Кластерний аналіз – при цьому аналізі застосовуються різні методи (наприклад, DBSCAN, k-середніх) групування певних (конкретних) об'єктів у групи чи кластери спираючись на подібні ознаки за відсутності завчасної інформації про клас. Він сприяє ідентифікації груп банків із подібними фінансовими показниками й рівнями ризику [23].

– Метод дискримінантного аналізу надає змогу встановити чинники відповідно до яких здійснюється диференціація банківських установ на групи будь-то вони стабільно чи нестабільні [25, 26].

– Моделі оцінки щодо кредитного ризику дозволяє оцінити вірогідність неплатоспроможності як для банківського кредиту, так і для індивідуального [23].

– Метод узагальнення. Сукупна (Узагальнена) оцінка, яка здійснюється використовуючи коефіцієнти, включаючи розрахунок інтегрованого показника [25, 26].

– Стрес-тестування, яке є комплексом (сукупністю) інструментів аналітики, що застосовуються маючи на меті визначення головних (ключових) ризиків банківських установ за допомогою кількісної оцінки ймовірного впливу потрясінь (шоків) на банківську установу [25, 26].

– Таксонометричний (таксономічний, евклідових відстаней) метод застосовується для визначення комплексної (інтегральної) оцінки, що базується на

декількох показниках до прикладу фінансової стабільності банку та відповідно можна порівняти підсумок одного банку з іншим [25, 26].

– Аналіз тимчасових рядів дозволяє оцінити тенденції до змін стосовно розвитку банку та спрогнозувати подальші очікування щодо показників. Застосовується зважаючи на історичні дані для прогнозу різних показників: ліквідності, доходів чи витрат та ін. Існуючі моделі даного аналізу: модель згладжування, модель ковзного середнього та ін [23].

– Непараметричний підхід (оцінка, аналіз), що здійснюється спираючись на умовну обґрунтовану гіпотезу (припущення) та засновується на відносному (вторинному) показнику: рейтингове оцінювання, сигнальний підхід тощо [25, 26].

– Метод експертних оцінок – прийняття рішень на основі бачення та думок фахівців, що мають відповідні знання.

Наведено лиш декілька методів оцінки та прогнозування фінансової стабільності банків, їх перелік не є вичерпним.

Існують також методики щодо оцінки фінансової стабільності банківських установ, що можна класифікувати наступним чином [27]:

– Модель CAMEL (країна походження США), яка означає уніфіковану систему рейтингування, що дозволяє оцінити діяльність банківської установи по шістьом складовим: достатність наявного капіталу, ліквідність, якість активів, вразливість (чутливість) до ринкових ризиків, прибутковість (рентабельності), якість (ефективність) управління. Дана модель має обширний масштаб оцінюваних показників.

– Модель PATROL (країна походження Італія) передбачає систему, що складається з п'яти складових: достатність наявного капіталу, кредитна якість, прибутковість (рентабельність), управління (менеджмент), ліквідність. Ця модель має досить високу швидкість оцінювання, що слугує основою для здійснення контролю стану банку безпосередньо на місці.

– Модель BAKIS (країна походження Німеччина) виконується обчислення близько 50 показників, які відображають ризики, що притаманні банківським установам, відповідно до звітності банківських установ. Рівень

показників визначається шляхом порівняння даних однієї конкретної банківської установи з показниками інших банківських установ аналогічної групи.

– Модель ORAP (країна походження Франція) застосовується у ролі багатофакторного програмного пакету для оцінювання певного банку. Виявляє поточні проблеми щодо банківської установи на підставі всіх компонентів ризиків, що стосуються її діяльності, залучаючи як якісні, так і кількісні дані.

В підсумку, ми розглянули методи на моделі оцінки та прогнозування фінансової стабільності банківських установ.

2 ОЦІНКА ТА ПРОГНОЗУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ БАНКІВ

2.1 Оцінка та прогнозування фінансової стабільності на прикладі банків державного сектору

Ключовим аспектом діяльності банків є питання його фінансової стабільності, що потребує детального аналізу та оцінки. Оцінка та прогнозування фінансової стабільності банків державного сектору є важливим аспектом ефективного управління їх фінансовою стабільністю та фінансовою стабільністю країни в цілому. В даному дослідженні оцінюється фінансова стабільність АТ КБ «ПриватБанк» та АТ «Ощадбанк»; прогнозуються можливі тенденції та ризики, з якими можуть стикнутися ці банки в найближчий період; а також розглядаються ключові макроекономічні чинники, що впливають на їх фінансову стабільність; відповідно на основі результатів даного дослідження формуються рекомендації щодо управління їх фінансовою стабільністю.

В таблиці 2.1 розглянемо капітальну стійкість АТ КБ «ПриватБанк», що є важливою для забезпечення його фінансової стабільності.

Таблиця 2.1 – Коефіцієнти капітальної стійкості АТ КБ «ПриватБанк» впродовж 2019 – 2023 років [30, 31]

Коефіцієнт	Рік					Відхилення	
	2019	2020	2021	2022	2023	+/-	%
Коефіцієнт надійності	0,21	0,16	0,20	0,12	0,14	-0,07	-33,28
Коефіцієнт участі власного капіталу у формуванні активів	0,18	0,14	0,17	0,12	0,12	-0,05	-29,13
Коефіцієнт захищеності власного капіталу	0,11	0,13	0,09	0,09	0,06	-0,05	-43,50
Коефіцієнт фінансового важеля	4,13	6,24	5,02	8,35	7,01	2,88	69,85
Коефіцієнт платоспроможності (адекватності) регулятивного капіталу (Н2)	0,14	0,28	0,18	0,24	0,22	0,08	53,69
Коефіцієнт достатності основного капіталу (Н3)	0,07	0,14	0,09	0,12	0,11	0,04	52,60
Коефіцієнт мультиплікатора власного капіталу	5,68	7,24	6,02	9,35	8,01	2,33	41,10

Дані проведеного аналізу свідчать про те, що капітальна стійкість банку зазнала певних змін впродовж 2019 – 2023 років. Коефіцієнти капітальної стійкості, такі як коефіцієнт надійності, коефіцієнт участі власного капіталу у формуванні активів та коефіцієнт захищеності власного капіталу, попри коливання впродовж аналізованого періоду в цілому показали зниження, що може свідчити про певні фінансові виклики для банку. Водночас, коефіцієнти фінансового важеля, платоспроможності регулятивного капіталу, достатності основного капіталу та мультиплікатора власного капіталу попри коливання в цілому зросли за досліджуваний період.

В таблиці 2.2 показано коефіцієнти капітальної стійкості АТ «Ощадбанк».

Таблиця 2.2 – Коефіцієнти капітальної стійкості АТ «Ощадбанк» за період 2019 – 2023 років [31, 32]

Коефіцієнт	Роки					Відхилення	
	2019	2020	2021	2022	2023	+/-	%
Коефіцієнт надійності	0,09	0,10	0,10	0,09	0,09	0,01	6,07
Коефіцієнт участі власного капіталу у формуванні активів	0,08	0,09	0,09	0,08	0,08	0,00	5,57
Коефіцієнт захищеності власного капіталу	0,44	0,36	0,32	0,29	0,36	-0,08	-18,72
Коефіцієнт фінансового важеля	11,74	9,65	9,74	11,15	11,07	-0,67	-5,72
Коефіцієнт платоспроможності (адекватності) регулятивного капіталу (Н2)	0,13	0,19	0,15	0,14	0,17	0,03	26,14
Коефіцієнт достатності основного капіталу (Н3)	0,10	0,13	0,12	0,11	0,08	-0,01	-14,05
Коефіцієнт мультиплікатора власного капіталу	12,74	10,65	10,74	12,15	12,07	-0,67	-5,27

З огляду даних таблиці 2.2 коефіцієнт надійності банку стабільно перевищує нормативне значення (більше 0,05), коливаючись у межах 0,09-0,10. Це свідчить про достатню надійність банку. Коефіцієнт достатності власного капіталу, хоч і знаходиться близько до нормативного значення (більше 0,1), проте залишається трохи нижчим, що може вказувати на недостатній рівень власного капіталу для покриття активів. Коефіцієнт захищеності власного капіталу демонструє негативну динаміку, знизившись з 0,44 в 2019 році до 0,29 в 2022 році, хоч і в 2023 році дещо покращився до 0,36. Варто зазначити, що його рекомендованим значенням є в

межах 0,3 – 1. Відповідно це свідчить про зниження захищеності власного капіталу банку. Коефіцієнт фінансового важеля змінювався за роками та відповідає рекомендованому значенню (у межах 1-20), що свідчить про оптимальний рівень залучених ресурсів відносно власних коштів банківської установи. Коефіцієнт платоспроможності регулятивного капіталу (Н2) відповідає нормативному значенню (не менше 0,1), коливаючись у межах 0,13-0,19, що вказує на достатній рівень платоспроможності банку. Коефіцієнт достатності основного капіталу (Н3) демонструє зниження з 0,13 в 2020 році до 0,08 в 2023 році, що може вказувати на певні ризики для достатності основного капіталу банківської установи, адже нормативне значення повинне бути не менше 0,07. Коефіцієнт мультиплікатора власного капіталу переважно знаходиться в межах рекомендованого значення (12-15), демонструючи стабільний рівень власного капіталу для підтримки діяльності банку.

В таблиці 2.3 наведено коефіцієнти ліквідності АТ КБ «ПриватБанк», яка також потрібна для фінансової стабільності.

Таблиця 2.3 – Коефіцієнти ліквідності АТ КБ «ПриватБанк» впродовж 2019 – 2023 років [30, 31]

Коефіцієнт	Рік					Відхилення	
	2019	2020	2021	2022	2023	+/-	%
Коефіцієнт загальної ліквідності	1,21	1,16	1,20	1,12	1,14	-0,07	-5,86
Коефіцієнт покриття ліквідністю за всіма валютами (LCR _{ВВ})	2,68	2,78	2,59	3,11	4,63	1,95	72,53
Коефіцієнт покриття ліквідністю в іноземній валюті (LCR _{ІВ})	3,08	2,18	2,00	2,60	2,66	-0,42	-13,53
Коефіцієнт ліквідного співвідношення виданих кредитів та залучених депозитів	0,25	0,18	0,21	0,14	0,17	-0,08	-33,06

Відповідно до таблиці 2.3 коефіцієнт загальної ліквідності попри коливання впродовж аналізованого періоду в цілому зменшився, що є погіршенням, однак даний коефіцієнт відповідає нормативному значенню (більше 1). Коефіцієнт покриття ліквідністю за всіма валютами відповідає нормативному значенню (не менше 1) та мав тенденцію до збільшення, що є покращенням даного показнику. Коефіцієнт покриття ліквідністю в іноземній валюті за аналізований період в

цілому зменшився, що є погіршенням, проте цей коефіцієнт відповідає рекомендованому значенню (не менше 1). Коефіцієнт ліквідного співвідношення виданих кредитів та залучених депозитів за досліджуваний період є вкрай низький на не відповідає нормативному значенню (0,7 – 0,8).

Коефіцієнти ліквідності АТ «Ощадбанк» зазначено в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4 – Коефіцієнти ліквідності АТ «Ощадбанк» за період 2019 – 2023 років [31, 32]

Коефіцієнт	Рік					Відхилення	
	2019	2020	2021	2022	2023	+/-	%
Коефіцієнт загальної ліквідності	1,09	1,10	1,10	1,09	1,09	0,01	0,48
Коефіцієнт покриття ліквідністю за всіма валютами (LCR _{ВВ})	2,96	3,60	2,58	3,12	2,80	-0,16	-5,30
Коефіцієнт покриття ліквідністю в іноземній валюті (LCR _{ІВ})	1,57	2,33	1,50	2,41	3,15	1,57	99,92
Коефіцієнт ліквідного співвідношення виданих кредитів та залучених депозитів	0,32	0,34	0,39	0,36	0,29	-0,03	-8,77

На основі даних таблиці 2.4 коефіцієнт загальної ліквідності відповідає рекомендованому значенню (більше 1), коливаючись у межах 1,09-1,10. Це свідчить про достатню загальну ліквідність банківської установи. Коефіцієнт покриття ліквідності по всім валютам відповідає рекомендованому значенню (не менше 1), хоча зазнає деяких коливань, зокрема зниження з 3,60 в 2020 році до 2,58 в 2021 році, з подальшим підвищенням до 3,12 у 2022 році та знову зниженням до 2,80 в 2023 році. Це може вказувати на певні виклики у підтримці стабільного рівня ліквідності в різних валютах. Коефіцієнт покриття ліквідністю в іноземній валюті відповідає рекомендованому значенню (не менше 1) та показує значне зростання з 1,57 в 2019 році до 3,15 у 2023 році, що свідчить про поліпшення ліквідності в іноземних валютах. Особливо варто відзначити, що в 2023 році цей показник майже подвоївся порівняно з попереднім роком, що вказує на суттєве покращення. Проте коефіцієнт ліквідного співвідношення щодо виданих кредитів та залучених депозитів (коштів вкладників банку), який має знаходитися в межах 0,7-0,8, залишається значно нижчим за ці значення, варіюючись від 0,32 до 0,39 протягом

аналізованого періоду. Це може свідчити про недостатній рівень кредитної активності у порівнянні з обсягами залучених депозитів.

Коефіцієнти ділової активності АТ КБ «ПриватБанк» показано в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5 – Коефіцієнти ділової активності АТ КБ «ПриватБанк» впродовж 2019 – 2023 років [30]

Коефіцієнт	Рік					Відхилення	
	2019	2020	2021	2022	2023	+/-	%
Коефіцієнт кредитної активності	0,19	0,14	0,17	0,13	0,14	-0,06	-29,70
Коефіцієнт активності залучення ресурсів	0,82	0,86	0,89	0,89	0,88	0,05	6,22
Коефіцієнт активності використання залучених коштів у кредитний портфель	0,23	0,17	0,20	0,14	0,15	-0,08	-33,74
Коефіцієнт активності залучення депозитів (Коштів клієнтів)	0,94	0,95	0,97	0,98	0,93	-0,01	-1,01
Коефіцієнт загальної інвестиційної активності в цінні папери	0,49	0,58	0,55	0,50	0,40	-0,09	-18,70

Зважаючи на подані дані в таблиці 2.5 коефіцієнт кредитної активності постійно знаходиться значно нижче оптимального рівня (0,65 – 0,75), що свідчить про низький рівень кредитування та потенційні труднощі в залученні нових клієнтів для кредитних продуктів. Коефіцієнт активності залучення ресурсів стабільно перевищує рекомендовані межі (0,80 – 0,85), що вказує на високу активність банку в залученні ресурсів та можливість забезпечення фінансової стабільності через мобілізацію додаткових коштів. Коефіцієнт активності використання залучених коштів у кредитний портфель є значно нижчим від оптимального рівня (0,8 – 0,9), що свідчить про недостатнє використання залучених коштів для кредитування, що може впливати на прибутковість банку. Коефіцієнт активності залучення депозитів (коштів клієнтів) знаходиться на значно вищому рівні від рекомендованих меж (0,65 – 0,75), що свідчить про ефективну роботу банку щодо залучення депозитів і високий рівень довіри клієнтів. Коефіцієнт загальної інвестиційної активності в цінні папери демонструє тенденцію до зниження.

Загалом, подані дані вказують на певні успіхи банку у залученні ресурсів, проте низькі показники кредитної активності та використання залучених коштів у

кредитний портфель підкреслюють необхідність вдосконалення цих напрямів для забезпечення загальної фінансової стабільності банку.

В таблиці 2.6 наведено коефіцієнти ділової активності, інакше кажучи коефіцієнти якості активів та пасивів щодо АТ «Ощадбанк».

Таблиця 2.6 – Коефіцієнти ділової активності АТ «Ощадбанк» за період 2019 – 2023 років [32]

Коефіцієнт	Рік					Відхилення	
	2019	2020	2021	2022	2023	+/-	%
Коефіцієнт кредитної активності	0,26	0,27	0,32	0,31	0,26	-0,004	-1,69
Коефіцієнт активності залучення ресурсів	0,92	0,91	0,91	0,92	0,92	-0,004	-0,47
Коефіцієнт активності використання залучених коштів у кредитний портфель	0,28	0,30	0,35	0,34	0,28	-0,003	-1,22
Коефіцієнт активності залучення депозитів (Коштів клієнтів)	0,88	0,88	0,90	0,95	0,95	0,07	8,27
Коефіцієнт загальної інвестиційної активності в цінні папери	0,46	0,56	0,55	0,53	0,50	0,04	9,75

Беручи до уваги дані таблиці 2.6 коефіцієнт кредитної активності зазвичай значно нижчий за рекомендоване значення (0,65 - 0,75), варіюючи від 0,26 до 0,32, що свідчить про низький рівень кредитної активності та може означати недостатню активність в видачі кредитів банківською установою. Коефіцієнт активності стосовно залучення ресурсів стабільно знаходиться вище рекомендованого діапазону (0,80-0,85), тримаючись на рівні 0,91-0,92, що вказує на успішну діяльність банку щодо залучення ресурсів. Коефіцієнт активності використання щодо залучених коштів у кредитний портфель також залишається нижчим за рекомендований діапазон (0,8-0,9), коливаючись від 0,28 до 0,35. Це свідчить про недостатнє використання залучених коштів для кредитування, що може вплинути на ефективність діяльності банківської установи в подальшому. Коефіцієнт активності щодо залучення коштів вкладників (депозитів) постійно перевищує рекомендоване значення (0,65-0,75), варіюючи від 0,88 до 0,95, що вказує на високий рівень залучення депозитів від клієнтів, що є позитивним показником для банківської установи. Коефіцієнт загальної інвестиційної активності в цінні папери коливається в межах від 0,46 до 0,56 та свідчить про активну участь банку в інвестуванні в цінні папери.

В таблиці 2.7 розглянемо коефіцієнти прибутковості або ефективності діяльності щодо АТ КБ «ПриватБанк».

Таблиця 2.7 – Коефіцієнти прибутковості АТ КБ «ПриватБанк» впродовж 2019 – 2023 років [30]

Коефіцієнт	Рік					Відхилення	
	2019	2020	2021	2022	2023	+/-	%
Коефіцієнт рентабельності активів	0,11	0,06	0,09	0,06	0,06	-0,05	-47,25
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	0,60	0,46	0,53	0,52	0,45	-0,15	-25,57
Коефіцієнт чистої процентної маржі	0,06	0,06	0,07	0,07	0,09	0,02	38,08

Згідно з таблицею 2.7 коефіцієнт рентабельності активів протягом досліджуваного періоду залишався на прийнятному рівні (більше 0,01), демонструючи незначні коливання. Це свідчить про стабільну прибутковість активів банку. Коефіцієнт рентабельності власного капіталу показує зниження з 0,60 у 2019 році до 0,45 у 2023 році. Незважаючи на це, він залишається значно вищим за мінімальне рекомендоване значення (більше 0,15), що вказує на ефективне використання власного капіталу банку, хоч і з певним зниженням ефективності. Коефіцієнт чистої процентної маржі є більше 0,045 та має тенденцію до зростання, досягаючи 0,09 у 2023 році. Це свідчить про підвищення прибутковості банку від операцій з наданням кредитів та інших активів, що генерують процентні доходи.

Коефіцієнти прибутковості АТ «Ощадбанк» розміщено в таблиці 2.8.

Таблиця 2.8 – Коефіцієнти прибутковості АТ «Ощадбанк» за період 2019 – 2023 років [32]

Коефіцієнт	Рік					Відхилення	
	2019	2020	2021	2022	2023	+/-	%
Коефіцієнт рентабельності активів	0,001	0,01	0,004	0,002	0,02	0,02	1584,49
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	0,01	0,13	0,05	0,03	0,21	0,20	1495,65
Коефіцієнт чистої процентної маржі	0,02	0,03	0,06	0,06	0,05	0,03	145,24

Зважаючи на дані подані в таблиці 2.8 коефіцієнт прибутковості активів демонструє позитивну динаміку. У 2019 році даний коефіцієнт складав лише 0,001,

що значно нижче нормативного значення (більше 0,01). Проте за наступні роки він покращився до 0,02 у 2023 році, що означає зростання прибутковості активів банківською установи. Коефіцієнт прибутковості власного капіталу теж показує значне покращення. У 2019 році він складав лише 0,01, що нижче нормативного значення (більше 0,15). Згодом коефіцієнт зріс, досягнувши 0,21 у 2023 році, що вказує на покращення прибутковості власного капіталу банку. Коефіцієнт щодо чистої процентної маржі, нормативне значення якого більше 0,045, теж показує збільшення. В 2019 році даний показник становив 0,02, протягом наступних років збільшився до 0,06 у 2021 та 2022 роках, і хоч знизився до 0,05 у 2023 році, залишається вище нормативного значення.

В таблиці 2.9 показано ступінь можливих ризиків АТ КБ «ПриватБанк».

Таблиця 2.9 – Коефіцієнти виміру ризиків АТ КБ «ПриватБанк» впродовж 2019 – 2023 років [31]

Коефіцієнт	Рік					Відхилення	
	2019	2020	2021	2022	2023	+/-	%
Коефіцієнт максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (Н7)	0,17	0,10	0,08	0,06	0,05	-0,11	-67,12
Коефіцієнт ризику загальної довгої відкритої валютної позиції (Л13-1)	2,33	0,93	0,86	0,93	0,89	-1,45	-61,98
Коефіцієнт ризику загальної короткої відкритої валютної позиції (Л13-2)	0,01	0,71	0,01	0,01	0,01	-0,01	-47,37

Відповідно до таблиці 2.9 коефіцієнт максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (Н7) поступово зменшувався з 0,17 у 2019 році до 0,05 у 2023 році, що свідчить про зменшення кредитного ризику на одного контрагента і покращення управління кредитного ризику. Коефіцієнт ризику загальної довгої відкритої валютної позиції (Л13-1) значно перевищував рекомендовані межі (не більше 0,05) протягом усіх років, хоча і зменшився з 2,33 у 2019 році до 0,89 у 2023 році. Це вказує на високий ризик довгих валютних позицій, що потребує посиленої уваги. Коефіцієнт ризику загальної короткої відкритої валютної позиції (Л13-2) має значні коливання, зокрема різке зростання до 0,71 у 2020 році, але залишається на низькому рівні в інші роки. Це свідчить про здатність банку підтримувати низький ризик коротких валютних позицій. Ризик загальної

короткої відкритої валютної позиції (Л13-2) залишається на низькому рівні, що свідчить про здатність банку підтримувати низький ризик коротких валютних позицій. Однак слід зауважити, що коефіцієнт цього ризику мав різке зростання до 0,71 у 2020 році, що перевищувало нормативне значення (не більше 0,05).

Можливі ризики АТ «Ощадбанк» наведено в таблиці 2.10.

Таблиця 2.10 – Коефіцієнти виміру ризиків АТ «Ощадбанк» за період 2019 – 2023 років [31]

Коефіцієнт	Рік					Відхилення	
	2019	2020	2021	2022	2023	+/-	%
Коефіцієнт максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (Н7)	0,22	0,20	0,27	0,10	0,07	-0,14	-65,58
Коефіцієнт ризику загальної довгої відкритої валютної позиції (Л13-1)	1,81	1,20	1,34	2,15	1,85	0,04	2,18
Коефіцієнт ризику загальної короткої відкритої валютної позиції (Л13-2) (не більше 0,05)	0,002	0,0003	0,03	0,0003	0,001	-0,001	-56,26

Відповідно до таблиці 2.10 коефіцієнт Н7 має рекомендоване значення не більше 0,2, проте спостерігалось перевищення рекомендованого значення в 2019 та 2021 роках. Коефіцієнт Л13-1 має рекомендоване значення не більше 0,05, однак протягом аналізованого періоду цей коефіцієнт значно перевищує нормативне значення, коливаючись в межах 1,20–2,15. Це вказує на високий ризик Л13-1, що потребує додаткової уваги для зменшення ризиків. Л13-2 свідчить про низький ризик загальної короткої відкритої валютної позиції, адже він не більше 0,05.

Інтегральна оцінка фінансової стабільності АТ КБ «ПриватБанк», яка заснована на вище наведених коефіцієнтах та розрахована на основі таксономічного показника (результати чого наведено в додатку Г) представлена на рисунку 2.1.

Рисунок 2.1 – Інтегральна оцінка рівня фінансової стабільності АТ КБ «ПриватБанк» на основі таксономічного показника впродовж 2019 – 2023 років

Відповідно до рисунку 2.1 інтегральна оцінка рівня фінансової стабільності банку за період 2019 – 2023 років є переважно низькою, однак в 2021 році спостерігалась середня.

На рисунку 2.2 показано інтегральний показник фінансової стабільності АТ «Ощадбанк».

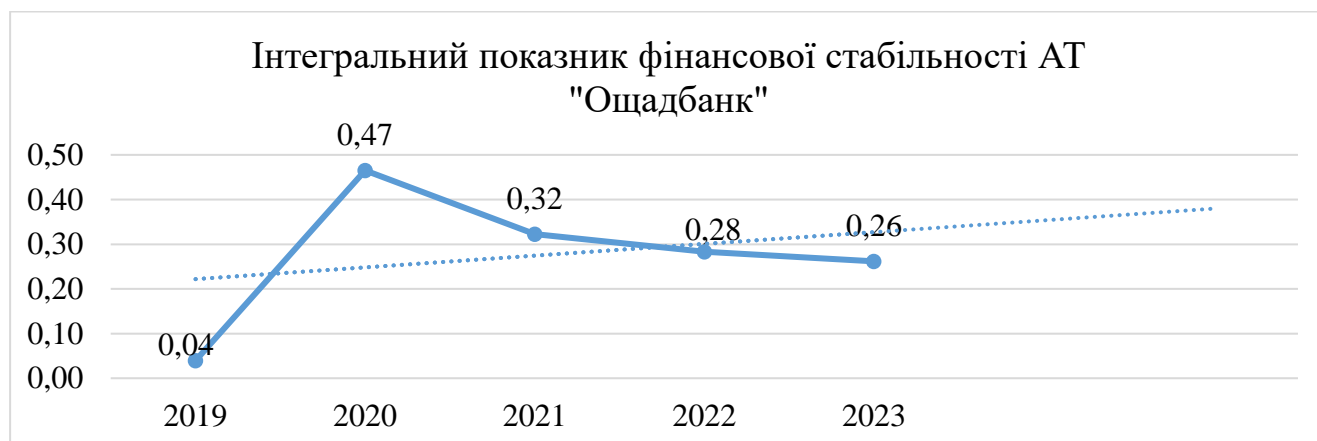

Рисунок 2.2 – Інтегральна оцінка рівня фінансової стабільності АТ «Ощадбанк» на основі таксономічного показника за період 2019 – 2023 років

Дивлячись на представлений рисунок 2.2 інтегральна оцінка рівня фінансової стабільності банку впродовж 2019 – 2023 років є переважно низькою, проте в 2020 році була середньою.

Прогнозування фінансової стабільності Приватбанку наведено на рисунку 2.3.

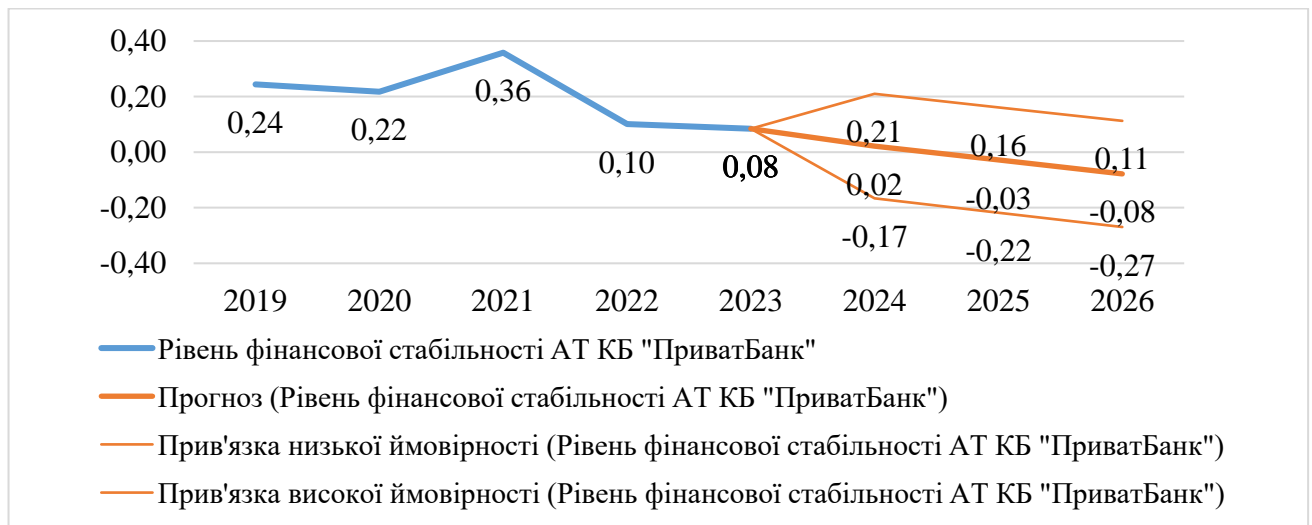

Рисунок 2.3 – Прогнозування рівня фінансової стабільності АТ КБ «ПриватБанк» за допомогою листа прогнозу в MS «Excel»

З огляду рисунку 2.3 прогноз вказує на можливу фінансову нестабільність банку в майбутньому.

Прогнозування рівня фінансової стабільності АТ «Ощадбанк» представлено на рисунку 2.4.

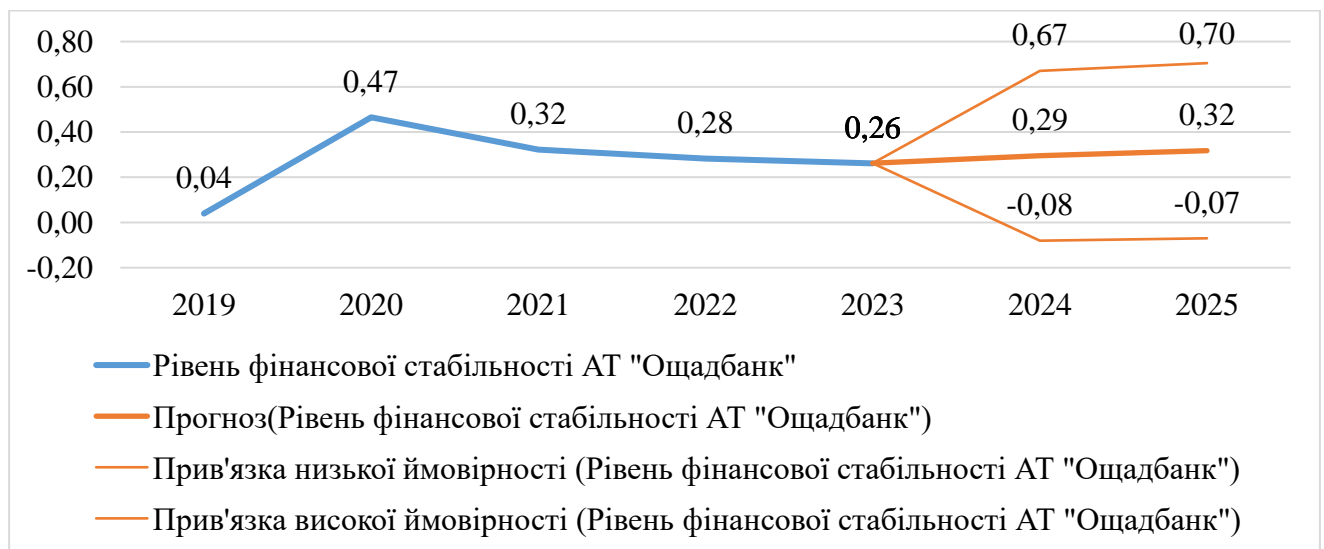

Рисунок 2.4 – Прогнозування рівня фінансової стабільності АТ «Ощадбанк» за допомогою листа прогнозу в MS «Excel»

З огляду рисунку 2.4 видно, що висока ймовірність того, що банк буде з низькою фінансовою стабільністю за прогнозами, втім в АТ «Ощадбанк» ситуація дещо краща за АТ КБ «ПриватБанк».

Отже, було проаналізовано коефіцієнти фінансової стабільності банків, оцінено її на основі таксономічного показника та здійснено прогнозування фінансової стабільності досліджуваних банків.

2.2 Аналіз факторів впливу на фінансову стабільність банків та їх взаємозв'язок

Наразі внаслідок складних макрофінансових умов в Україні виникають проблеми з фінансовою стабільністю банківських установ, яка безпосередньо впливає на фінансовий стан банків. Як стає зрозуміло одними із зовнішніх чинників виступають макроекономічні показники. А внутрішніми чинниками впливу на фінансову стабільність банку є показники діяльності безпосередньо самого банку. Відповідно в процесі роботи важливо дослідити окрім внутрішніх чинників, також і зовнішні, що впливають на фінансову стабільність аналізованих банків. Варто доповнити це тим, що як макроекономічні чинники в Україні можуть впливати на фінансову стабільність банків України, так і банківські установи відповідно на них.

В таблиці 2.11 розглянемо для початку кореляційний аналіз щодо фінансової стабільності АТ КБ «ПриватБанк» та АТ «Ощадбанк» та їх внутрішніх факторів впливу.

Таблиця 2.11 – Кореляційний аналіз щодо фінансової стабільності АТ КБ «ПриватБанк» та АТ «Ощадбанк» їх внутрішніх факторів впливу на основі даних періоду 2019 – 2023 років

Рівень фінансової стабільності	АТ КБ «ПриватБанк»	АТ «Ощадбанк»
Коефіцієнт надійності	0,8285	0,8498
Коефіцієнт участі власного капіталу у формуванні активів	0,8377	0,8511

Продовження таблиці 2.11

Рівень фінансової стабільності	АТ КБ «ПриватБанк»	АТ «Ощадбанк»
Коефіцієнт захищеності власного капіталу	0,4503	-0,6155
Коефіцієнт фінансового важеля	-0,7852	-0,8651
Коефіцієнт платоспроможності (адекватності) регулятивного капіталу (Н2)	-0,4039	0,8800
Коефіцієнт достатності основного капіталу (Н3)	-0,4041	0,6884
Коефіцієнт мультиплікатора власного капіталу	-0,8324	-0,8651
Коефіцієнт загальної ліквідності	0,8285	0,8498
Коефіцієнт покриття ліквідністю за всіма валютами (LCR _{BB})	-0,7450	0,4542
Коефіцієнт покриття ліквідністю в іноземній валюті (LCR _{iv})	-0,4599	0,3074
Коефіцієнт ліквідного співвідношення виданих кредитів та залучених депозитів	0,7009	0,3251
Коефіцієнт кредитної активності	0,7334	0,2839
Коефіцієнт активності залучення ресурсів	-0,1096	-0,8511
Коефіцієнт активності використання залучених коштів у кредитний портфель	0,7448	0,3350
Коефіцієнт активності залучення депозитів (Коштів клієнтів)	0,2679	0,0171
Коефіцієнт загальної інвестиційної активності в цінні папери	0,6698	0,9441
Коефіцієнт рентабельності активів	0,7323	0,4825
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	0,4303	0,4209
Коефіцієнт чистої процентної маржі	-0,4659	0,4043
Коефіцієнт максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (Н7)	0,4305	0,0228
Коефіцієнт ризику загальної довгої відкритої валютної позиції (Л13-1)	0,1921	-0,5729
Коефіцієнт ризику загальної короткої відкритої валютної позиції (Л13-2)	0,0869	0,1267

Відповідно до таблиці 2.11 основними утворюючими та значимими коефіцієнтами для рівня фінансової стабільності АТ КБ «ПриватБанк» виявилися 10 коефіцієнтів, що мають сильний (міцний) взаємозв'язок: фінансової надійності (прямий зв'язок), достатності власного капіталу (прямий зв'язок), фінансового важеля (зворотній зв'язок), мультиплікатора власного капіталу (зворотній зв'язок), загальної ліквідності (прямий зв'язок), LCR_{BB} (зворотній зв'язок), ліквідного співвідношення виданих кредитів та залучених депозитів (прямий зв'язок), кредитної активності (прямий зв'язок), активності використання залучених коштів до кредитного портфелю (прямий зв'язок) та коефіцієнт рентабельності активів (прямий зв'язок). Середній та позитивний взаємозв'язок наявний з коефіцієнтом

загальної інвестиційної активності в цінні папери. Майже середній та негативний взаємозв'язок присутній з коефіцієнтом чистої процентної маржі.

Значимими коефіцієнтами фінансової стабільності АТ «Ощадбанк», які мають сильний взаємозв'язок наступні: фінансової стабільності (позитивна кореляція), коефіцієнт участі власного капіталу в формуванні активів (прямий зв'язок), фінансового важеля (негативна кореляція), Н2 (прямий зв'язок), мультиплікатора власного капіталу (зворотній зв'язок), загальної ліквідності (прямий зв'язок), активності залучення ресурсів (негативна кореляція) та загальної інвестиційної активності в цінні папери (прямий зв'язок). Середній взаємозв'язок спостерігався з коефіцієнтом захищеності власного капіталу (зворотній зв'язок), Н3 (прямий зв'язок), Л13-1 (зворотній зв'язок). Майже середній та позитивний зв'язок існує з коефіцієнтом рентабельності активів.

У таблиці 2.12 наведено кореляційний аналіз між макроекономічними показниками та ступенем фінансової стабільності АТ КБ «ПриватБанк».

Таблиця 2.12 – Кореляційний аналіз взаємозв'язку (двостороннього впливу) зовнішніх факторів (макроекономічних показників) та рівня фінансової стабільності АТ КБ «ПриватБанк» за даними періоду 2019 – 2023 років [30, 33, 34]

Рівень фінансової стабільності АТ КБ «ПриватБанк»	
Індекс інфляції	-0,3361
Облікова ставка НБУ (в середньому за рік)	-0,8138
Офіційний валютний (обмінний) курс грн. до дол. США (в середньому за рік)	-0,8127
Покриття імпорту золотовалютними резервами	-0,2490
Золотовалютні резерви	-0,4418
Мінімальна місячна заробітна плата	-0,4619
Дефіцит державного бюджету	0,8481
Рівень державного боргу (Загальний державний борг до Номінального ВВП)	-0,9398
ВВП (реальний)	-0,3632

Дані проведено аналізу до таблиці 2.12 показали доволі значний взаємовплив зовнішніх факторів (макроекономічних показників) на фінансову стабільність АТ КБ «ПриватБанк». Так, сильний (міцний) взаємозв'язок (кореляція) спостерігається з обліковою ставкою НБУ (негативна кореляція), офіційним валютним курсом грн./дол. США (зворотній зв'язок), дефіцитом державного бюджету (позитивна кореляція, прямий зв'язок) та рівнем державного боргу (обернено пропорційний

зв'язок). Майже середній негативний взаємовплив відбувається з мінімальною заробітною платою. Слабкий взаємозв'язок існує з індексом інфляції (негативна кореляція), золотовалютними резервами (негативна кореляція), реальним ВВП (негативна кореляція). Дуже слабкий та негативний зв'язок з покриттям імпорту золотовалютними резервами.

Відповідно зі зменшенням бюджетного дефіциту України (тобто покращенням) збільшується і рівень фінансової стабільності АТ КБ «ПриватБанк». Зі збільшенням державного боргу України (що є негативним явищем) знижується і рівень фінансової стабільності банку. Зі збільшенням валютного курсу грн. до дол. США (тобто погіршенням цього показника) зменшується і рівень фінансової стабільності банку. Зростання облікової ставки теж значно впливає на зниження фінансової стабільності банку.

Як ми бачимо з розгляду взаємовпливу макроекономічних показників та фінансової стабільності АТ КБ «ПриватБанк», розвиток країни (в тому числі й сталий розвиток) має вплив на діяльність даного банку, а особливо як банку державного сектору, системно важливого банку та як одного із найбільших банків країни.

Кореляційний аналіз між макроекономічними показниками та рівнем фінансової стабільності АТ «Ощадбанк» показано в таблиці 2.13.

Таблиця 2.13 – Кореляційний аналіз взаємозв'язку (двостороннього впливу) зовнішніх факторів (макроекономічних показників) та рівня фінансової стабільності АТ «Ощадбанк» за даними періоду 2019 – 2023 років [32, 33, 34]

Рівень фінансової стабільності АТ «Ощадбанк»	
Індекс інфляції	0,1092
Облікова ставка НБУ (в середньому за рік)	-0,5482
Офіційний валютний (обмінний) курс грн. до дол. США (в середньому за рік)	0,0731
Покриття імпорту золотовалютними резервами	0,6418
Золотовалютні резерви	0,2378
Мінімальна місячна заробітна плата	0,2647
Дефіцит державного бюджету	-0,0708
Рівень державного боргу (Загальний державний борг до Номінального ВВП)	0,1779
ВВП (реальний)	0,0843

Згідно з таблицею 2.13 АТ «Ощадбанк» виявився більш фінансово стабільнішим до аналізованих макроекономічних факторів на відміну від АТ КБ «ПриватБанк». Так, з більшістю аналізованих макроекономічних показників спостерігається дуже слабкий зв'язок. Слід лиш виділити те, що простежується середній зворотній взаємозв'язок рівня фінансової стабільності з обліковою ставкою НБУ та середній прямий зв'язок з покриттям імпорту золотовалютними резервами.

Дивлячись на проаналізовану кореляцію між макроекономічними показниками та фінансовою стабільністю аналізованих банків, відстежено вплив на обидві банківські установи облікової ставки НБУ. Тому розглянемо облікову ставку в динаміці, що представлена на рисунку 2.5.

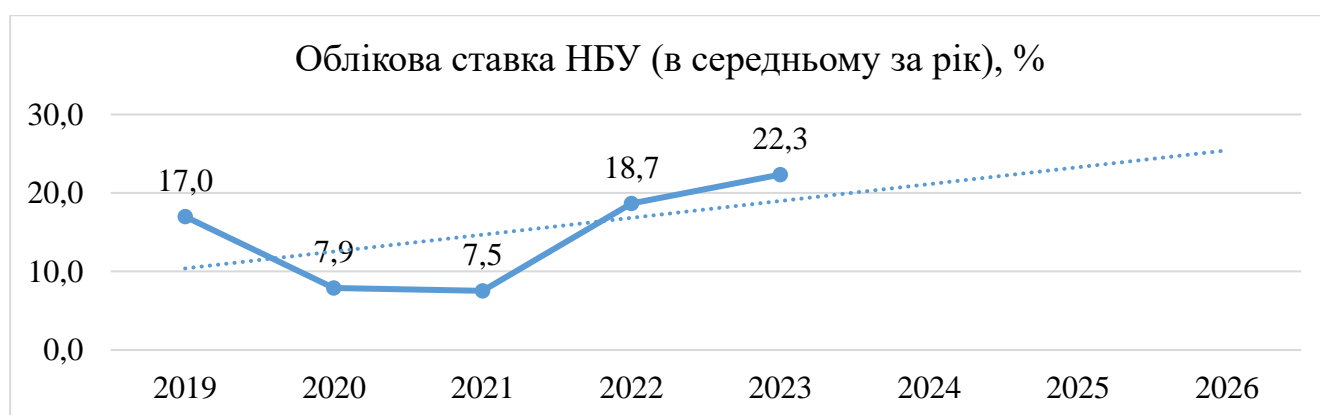

Рисунок 2.5 – Динаміка облікової ставки НБУ (в середньому за рік) впродовж 2019 – 2023 років з лінійним прогнозом на 3 роки за допомогою MS «Excel» [33]

Відповідно до рисунку 2.5 облікова ставка НБУ за період 2019 – 2021 років мала тенденцію до зменшення. Однак впродовж періоду 2021 – 2023 років спостерігається тенденція до її зростання, на яку з високою ймовірністю вплинув початок російської агресії та повномасштабне та руйнівне вторгнення росії на територію України в 2022 році.

Також розглянемо поле кореляції між показниками «Рівень безробіття в Україні» та «Інтегральна оцінка рівня фінансової стабільності банку» на рисунках 2.6 та 2.7.

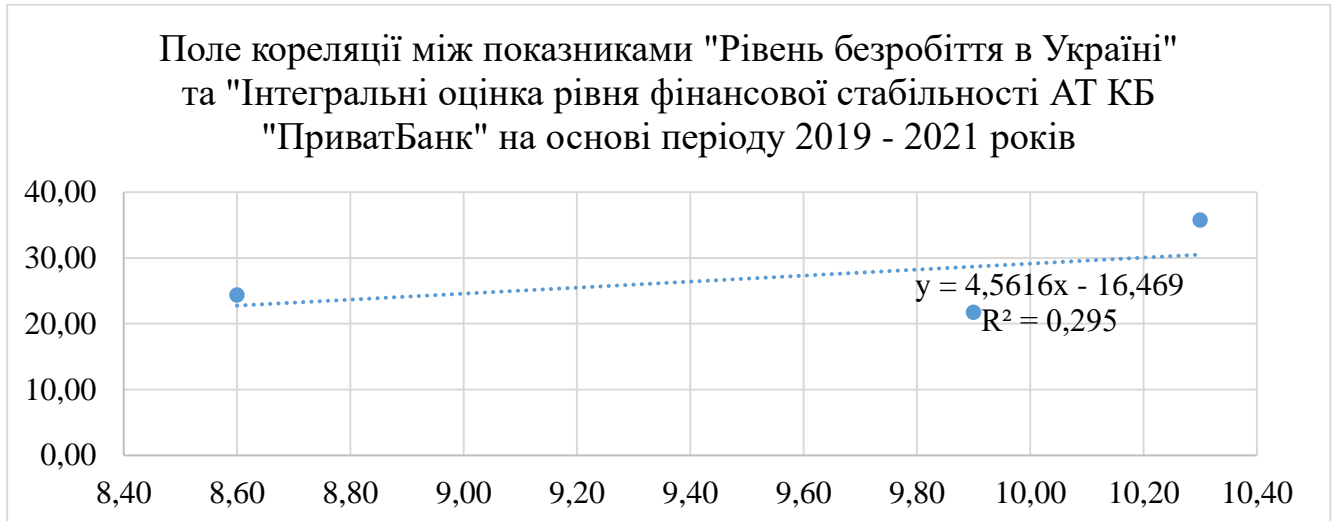

Рисунок 2.6 – Поле кореляції між показниками «Рівень безробіття в Україні» та «Інтегральні оцінка рівня фінансової стабільності АТ КБ «ПриватБанк»» на основі періоду 2019 – 2021 років [33]

Відповідно до рисунку 2.6 спостерігається вкрай низька пряма кореляція між рівнем безробіття в Україні та рівнем фінансової стабільності АТ КБ «ПриватБанк», яка становить лише 0,295.

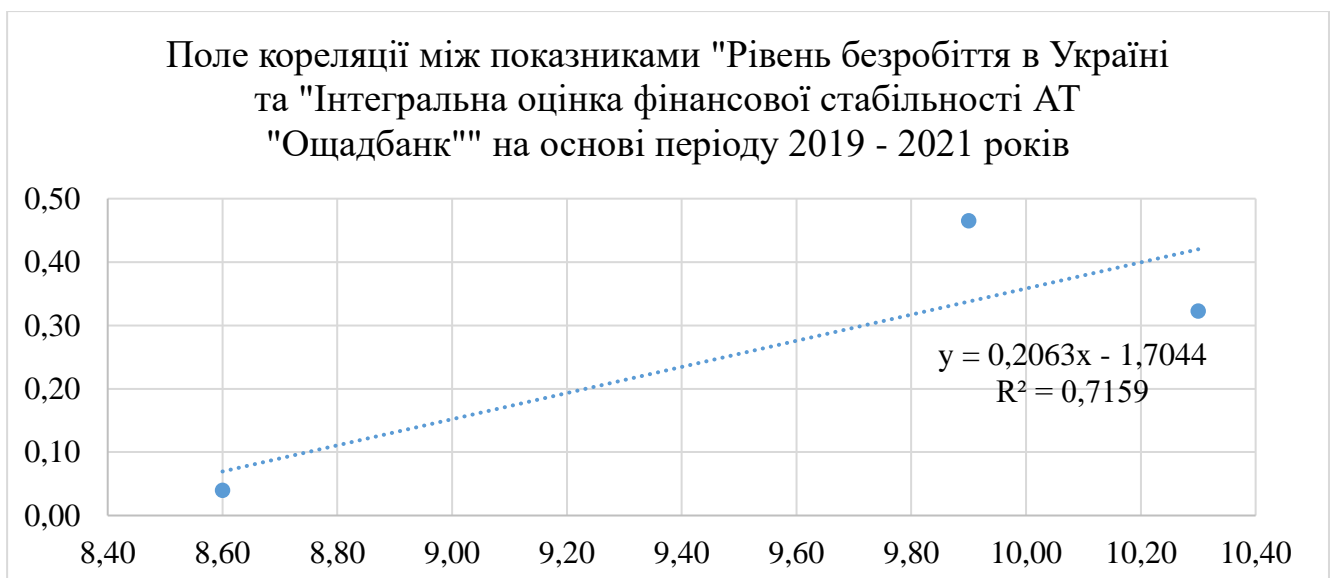

Рисунок 2.7 – Поле кореляції між показниками «Рівень безробіття в Україні» та «Інтегральні оцінка рівня фінансової стабільності АТ «Ощадбанк»» на основі періоду 2019 – 2021 років [33]

Зважаючи на дані рисунку 2.7 спостерігається сильний прямий взаємозв'язок між рівнем безробіття в Україні та рівнем фінансової стабільності АТ «Ощадбанк», який становить 0,7159. На відміну від АТ КБ «ПриватБанк» рівень безробіття значно впливає на фінансову стабільність АТ «Ощадбанк».

Попри те, що тимчасово припинено розміщення у вільному доступі даних про безробіття в Україні від 2022 року за відомими нам обставинами, можна сказати, що рівень безробіття нині є безперечно вище, ніж був до російської агресії та повномасштабного руйнівного вторгнення з боку РФ на територію України.

В підсумку, було досліджено вплив внутрішніх чинників та зовнішніх чинників (різноманітних макроекономічних факторів) на фінансову стабільність банків. Виявлено, що макроекономічні показники мають більший вплив на АТ КБ «ПриватБанк», чим на АТ «Ощадбанк», а також помічено, що досліджені фактори по різному впливають на фінансову стабільність двох банківських установ, за виключенням облікової ставки НБУ.

2.3 Шляхи покращення управління фінансовою стабільністю банків в сучасних умовах

Інтерпретуючи отримані результати щодо фінансової стабільності АТ КБ «ПриватБанк» запропоновано такі напрямки покращення:

- Покращити захищеність власного капіталу. Збільшувати капітал банку.
- Посилити політику диверсифікації активів та пасивів.
- Покращити управління ризиками. Зменшувати валютний ризик.
- Стежити за змінами в потребах корпоративних клієнтів та пропонувати найбільш відповідні фінансові рішення.
- Забезпечувати збалансоване зростання корпоративного кредитного портфеля, зосереджуючи увагу на ключових секторах економіки.

– Залучати більше клієнтів шляхом розширення клієнтської бази та покращення умов кредитування. До того ж слід враховувати той факт, що з початком повномасштабного вторгнення РФ на територію України спостерігається відтік населення за кордон, тож краще адаптувати умови отримання банківських послуг в незалежності від того де знаходиться потенційний клієнт.

– Впроваджувати дедалі більше новітніх технологій, що забезпечують легкий доступ, зручність використання всіх продуктів і послуг, а також високий рівень обслуговування.

Шляхи покращення фінансової стабільності для АТ «Ощадбанк» можуть бути наступні:

– Зменшувати непокритий збиток. Підвищити захищеність та достатність власного капіталу.

– Знижувати валютний ризик.

– Поліпшувати рентабельність банку.

– Сприяти поживленню в отриманні кредитів клієнтами.

– Впроваджувати нові банківські продукти або послуги, які можуть залучити більше клієнтів і збільшити доходи. Це може включати розвиток нових фінансових продуктів або розширення існуючих лінійок продуктів.

– Розвивати надалі фінансові технології.

Отже, було проаналізовано коефіцієнти, що фінансової стабільності АТ КБ «ПриватБанк» та АТ «Ощадбанк», які є внутрішніми факторами впливу на фінансову стабільність аналізованих банків, розраховано інтегральну (сукупну, узагальнену) оцінку їх фінансової стабільності за допомогою таксономічного показника, визначено можливий вплив зовнішніх факторів (Макроекономічних показників) на рівень фінансової стабільності банків, надано рекомендації щодо управління їх фінансовою стабільністю.

ВИСНОВКИ

Підсумовуючи вище сказане, фінансова стабільність банку – це стан коли банк повноцінно та безперебійно функціонує не стикаючись з кризами або труднощами при дотриманні власних зобов'язань, водночас реалізуючи власний соціальний обов'язок.

Фінансова стабільність банків є важливою для забезпечення сталого економічного розвитку країни, сприяючи економічній, соціальній та екологічній стабільності країни.

Для того, щоб оцінити фінансову стабільність банків використовувалися коефіцієнти капітальної стійкості, ліквідності, ділової активності (якості активів та пасивів), прибутковості та ризиковості. На основі отриманих результатів було проведено таксономічний аналіз, що дозволив визначити інтегральну (сукупну) оцінку банків.

Провівши аналіз щодо фінансової стабільності банківських установ АТ КБ «ПриватБанк» та АТ «Ощадбанк» вбачаються наступні висновки.

В АТ КБ «ПриватБанк» недостатньо захищений власний капітал, мультиплікатор власного капіталу є меншим за нормативне значення, співвідношення кредитів та депозитів є суттєво меншим за рекомендоване значення, кредитна активність банку є заниженою, активність залучення ресурсів (в тому числі коштів вкладників) завищеною, залучені кошти недостатньо залучаються до кредитного портфелю, коефіцієнт Л13-1 є перевищеним. Відповідно інтегральна оцінка фінансової стабільності є переважно низькою, за виключенням 2021 року, де вона була середня.

В АТ «Ощадбанк» достатність власного капіталу є незначно нижче рекомендованого значення, також співвідношення кредитів та депозитів є заниженим, кредитна активність замала, проте активність залучення ресурсів (в тому числі й депозитів) підвищена, активність залучених коштів у кредитний портфель занижена, Л13-1 завищений. Незважаючи на наявні недоліки АТ

«Ощадбанк» має хоч і переважно низьку фінансову стабільність банку, однак краще, ніж АТ КБ «ПриватБанк».

Отримані результати інтегральної оцінки рівня фінансової стабільності банків було спрогнозовано, в АТ КБ «ПриватБанк» є ймовірність фінансової нестабільності в майбутньому, а АТ «Ощадбанк» висока вірогідність й надалі низької фінансової стабільності.

Також було розглянуто за допомогою стохастичного факторного аналізу (кореляційного аналізу), які внутрішні чинники найбільше вплинули на сформовану інтегральну оцінку банків та досліджено взаємовплив інтегральної оцінки фінансової стабільності аналізованих банків з зовнішніми чинниками (макроекономічними показниками).

Серед внутрішніх чинників АТ КБ «ПриватБанк» найбільший взаємовплив (взаємозв'язок) з інтегральною оцінкою рівня фінансової стабільності спостерігався в фінансовій надійності, достатності власного капіталу, мультиплікатора власного капіталу, загальної ліквідності та ін. А також між рівнем фінансової стабільності даного банку та макроекономічними чинниками існував сильний взаємозв'язок з: обліковою ставкою НБУ, офіційним валютним курсом грн./дол. США, дефіцитом державного бюджету та рівнем державного боргу

АТ «Ощадбанк» серед внутрішніх факторів найбільший взаємовплив з рівнем фінансової стабільності мали фінансова надійність, достатність власного капіталу, фінансовий важіль, H_2 , мультиплікатору власного капіталу, загальної ліквідності та ін. Сильний взаємозв'язок фінансової стабільності цього банку та макроекономічних факторів вбачався з рівнем безробіття в Україні та середній взаємозв'язок існував з обліковою ставкою НБУ та покриттям імпорту золотовалютними резервами.

На основі отриманих результатів було визначено напрями покращення та надано відповідні рекомендації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Рубченко Т. І., Гасій О. В. Сутність фінансової стабільності банків. *Актуальні питання розвитку науки та забезпечення якості освіти у XXI столітті* : Тези доп. XLV Міжнар. наук. студент. конф. за підсумками н.-д. робіт студентів за 2021 р., м. Полтава, 13–14 квіт. 2022 р. Полтава, 2022. С. 78–80. URL: http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/12069/3/Aktualni%20pytannia%20rozvytku%20nauky_Ch1_2022_78-80.pdf.

2. Ullah S., Ullah A., Zaman M. Nexus of governance, macroeconomic conditions, and financial stability of banks: a comparison of developed and emerging countries. *Financial Innovation*. 2024. Vol. 10, no. 30. URL: https://link.springer.com/article/10.1186/s40854-023-00542-x?utm_source=getftr&utm_medium=getftr&utm_campaign=getftr_pilot&utm_integrator=scopus#citeas.

3. Чепелюк Г. М., Постригань А. С., Швець Н. В. Фінансова стабільність банку: теоретичні аспекти. *Розвиток банківських систем світу в умовах глобалізації фінансових ринків* : Матеріали XIV міжнар. науково-практ. конф., м. Черкаси, 19 листоп. 2020 р. Черкаси, 2020. С. 69–72. URL: https://eprints.cdu.edu.ua/6494/1/zbirnyk_19112020.pdf#page=70.

4. Maksudova S. S. Criteria for Determining the Financial Stability of Commercial Banks and Ways to Increase Them. *European Journal of Business Startups and Open Society*. 2024. Vol. 4, No. 2. URL: <https://inovatus.es/index.php/ejbsos/article/view/2558/2446>.

5. De Moraes C., Pinto Bandeira de Mello A. The relationship between financial stability and transparency in social-environmental policies. *Economia*. 2024. Vol. 25, no. 3. P. 405–421. URL: <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/econ-05-2023-0068/full/pdf?title=the-relationship-between-financial-stability-and-transparency-in-social-environmental-policies>.

6. Чхеайло А., Кухар Д. Фінансова стійкість та стабільність банку в сучасних умовах воєнного стану. *Фінансово-кредитні системи: перспективи розвитку*. 2022. № 3 (6). URL: <https://periodicals.karazin.ua/fcs/article/view/21392/20011>.
7. Google Books Ngram Viewer. URL: <https://books.google.com/ngrams/>.
8. Бабешко Т. В. Підходи до визначення сутності поняття "фінансова стійкість банку". *Modern science and practice : The 15 th international scientific and practical conference, Varna, 4–5 May 2020 yr. Bulgaria, 2020*. Pp. 76–79. URL: https://books.google.at/books?id=moUHEAAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=uk&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false.
9. Вовченко О. С., Єгоричева С. Б. Фінансова стабільність банків в умовах динамічного макроекономічного середовища : монографія. Полтава : ПУЕТ, 2021. 233 с. URL: <https://reposit.nupp.edu.ua/bitstream/PoltNTU/9526/1/Монографія%202021.pdf>.
10. Онофрійчук О. П., Тимчук Б. П., Рибачок І. В. Теоретичні підходи складових фінансової безпеки банку в сучасних економічних умовах. *Science, theory and ways to improve methods : The XVII International Scientific and Practical Conference, m. London, 1–3 трав. 2023 р. London, 2023*. С. 76–79. URL: <https://eu-conf.com/wp-content/uploads/2023/05/Science-theory-and-ways-to-improve-methods.pdf#page=77>.
11. Майстренко О. С. Законодавчо-нормативне регулювання питань фінансової стабільності банківської системи. *Травневі правові читання : Матеріали I Всеукр. науково-практ. конф. здобувачів та викл. ЗВО, м. Черкаси, 7 трав. 2020 р. Черкаси, 2020*. С. 279–280. URL: <https://nuczu.edu.ua/images/topmenu/science/konferentsii/2020/1/6.pdf#page=279>.
12. Приказюк Н., Погибиль А. Оцінка фінансової стабільності банківської системи України на основі комплексного індикатора та таксономічного показника з урахуванням FSI. *Економіка*. 2022. № 2 (219). URL: http://bulletin-econom.univ.kiev.ua/wp-content/uploads/2022/11/Вісник_Економіка_№219-фінал-25-33.pdf.

13. Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні : Постанова Нац. банку України від 28.08.2001 № 368 : станом на 6 серп. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01#Text>.

14. Про затвердження Положення про здійснення оцінки стійкості банків і банківської системи України : Постанова Нац. банку України від 22.12.2017 № 141 : станом на 5 серп. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0141500-17#Text>.

15. IMF 2019 financial soundness indicators compilation guide (2019 FSI guide). *International monetary fund*. URL: <https://www.imf.org/en/Data/Statistics/FSI-guide>.

16. Сталий розвиток. URL: <https://sd4ua.org/>.

17. Сталий розвиток – чому це так важливо?. URL: <https://www.products.pcc.eu/uk/blog/сталий-розвиток-чому-це-так-важливо/>.

18. Чайковський Є. Фактори впливу на фінансову стабільність банків в Україні. *Економічний аналіз*. 2024. Т. 34, № 2. С. 141–157. URL: <https://www.econa.org.ua/index.php/econa/article/view/5957>.

19. Рисін В. В., Біда А. П. Фінансова стійкість банку: чинники та особливості забезпечення. *Ефективна економіка*. 2021. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/3_2021/3.pdf.

20. Степаненко С., Петрикіна Г. Фінансова стійкість банків: теоретико-методологічні підходи та аналіз. *Economic and social-focused issues of modern world* : Conference Proceedings of the 3 nd International Scientific Conference, Bratislava, 17–18 Nov. 2020 yr. Bratislava, 2020. URL: <https://openarchive.nure.ua/server/api/core/bitstreams/e1cc9bcf-5ee9-497f-984d-d7f700df153b/content>.

21. Вінниченко О. В., Ганцева А. О. Фінансова стійкість банку: сутність та оцінка факторів впливу. *Бізнесінформ*. 2023. № 5. С. 175–185. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2023-5_0-pages-175_181.pdf.

22. Коваленко В., Радова Н. Цифровізація економіки та її вплив на фінансову стабільність банків. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2021. № 1 (28). С. 61–68. URL: <http://srd.pdaba.edu.ua:8080/handle/123456789/6416>.

23. Захожай В. Б. Застосування статистичних методів для оцінки фінансової стійкості банківських установ в умовах економічної нестабільності. *Академічні візії*. 2024. № 35. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/1345/1219>.

24. Вицина С. О. Сутність фінансового стану банку та методи його оцінки. 2021. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/9242/1/99-100.pdf>.

25. Вовченко О. С. Сучасні методичні підходи до оцінки фінансової стабільності банку. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. 2016. № 5 (77). URL: <http://journal.puet.edu.ua/index.php/nven/article/view/1710>.

26. Вінницька О. Теоретичні підходи до оцінки фінансової стійкості банківських установ. *Економічні горизонти*. 2024. № 2-3 (28). С. 275–284. URL: <http://eh.udpu.edu.ua/article/view/312238/303427>.

27. Yunatskyi M., Krachun K. Characteristics of methods of managing the financial stability of a commercial bank. *International Conference on Corporation Management*. 2022. URL: <https://conf.scnchub.com/index.php/ICCM/ICCM-2022/rt/metadata/372/0>.

28. Dilrabo Muminovna M., Oltin Yuldashevna A., Shahboz F. Economic security of banks: assessment of the position of financial sustainability and stability. *Scientific Journal of Actuarial Finance and Accounting*. 2024. Vol. 4, no. 2.

29. Варцаба В. Оцінка фінансової стійкості банківської системи України та шляхи її зміцнення в умовах пандемії коронавірусу. *Науковий вісник Ужгородського Університету*. 2021. № 1(57). URL: <http://visnyk-ekon.uzhnu.edu.ua/article/view/235733>.

30. Фінансова звітність. *АТ КБ "ПриватБанк"*. URL: <https://privatbank.ua/about/finansovaja-otchetnost>.

31. Наглядова статистика. *Національний банк України*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist>.
32. Фінансова звітність. *АТ "Ощадбанк"*. URL: <https://www.oschadbank.ua/finansova-zvitnist>.
33. Мінфін – все про фінанси: новини, курси валют, банки. *Мінфін*. URL: <https://minfin.com.ua/>.
34. Офіційний курс гривні щодо іноземних валют. *НБУ*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/markets/exchangerates/>.
35. Шевцова О. Й., Горбунова Ю. Р. Управління фінансовою стійкістю банку. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2022. № 4 (80). URL: http://www.scientificview.umsf.in.ua/archive/2022/4_80_2022/16.pdf.

ДОДАТОК А
ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

Таблиця А.1 – Звіт про фінансовий стан АТ КБ «ПриватБанк» за період 2019
– 2023 років, млн. грн.

Стаття	Рік				
	2019	2020	2021	2022	2023
АКТИВИ					
Грошові кошти та їх еквіваленти	45894	49911	52835	94191	152282
Кредити та аванси банкам	27118	25059	26243	103837	134237
Кредити та аванси клієнтам	59544	55021	68218	68084	92019
Інвестиційні цінні папери в т.ч.:	152157	221661	222277	239752	271847
- за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	84680	100750	93096	95716	100376
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	66602	119196	129074	143920	171471
- за амортизованою собівартістю	875	1715	107	116	-
Поточні податкові активи	2257	6660	9978	9079	4
Інвестиційна нерухомість	3379	2933	1989	2155	2340
Основні засоби	5832	6689	6074	5228	5127
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	648	953	1288	1389	1563
Відстрочені податкові активи	-	-	-	1100	1952
Інвестиції в дочірні підприємства, спільні підприємства та асоційовані підприємства	155	30	30	30	30
Інші фінансові активи	2210	3448	2644	6498	9493
Інші нефінансові активи	10529	10128	9713	9189	9094
Непоточні активи або групи вибуття, класифіковані як утримувані для продажу або як утримувані для виплати власникам	-	32	7	64	20
Загальна сума активів	309723	382525	401296	540596	680008
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ					
Кошти банків	201	2	3	-	-
Кошти клієнтів	240621	312708	325303	471970	555525
Інші залучені кошти	7721	-	-	128	2630
Поточні податкові зобов'язання	121	146	159	-	25790
Інші фінансові зобов'язання	2639	4059	3770	2634	3038
Забезпечення у т.ч.:	2363	10687	3651	5804	5438
- резерви за кредитними зобов'язаннями та контрактами фінансової гарантії	290	329	373	1280	1111
- інше забезпечення	2073	10358	3278	4524	4327
Інші нефінансові зобов'язання	1528	2098	1795	2271	2741
Загальна сума зобов'язань	255194	329700	334681	482807	595162

Продовження таблиці А.1

Стаття	Рік				
	2019	2020	2021	2022	2023
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ					
Статутний капітал	206060	206060	206060	206060	206060
Емісійний дохід	23	23	23	23	23
Інші резерви	(660)	(2248)	(4091)	(15168)	(1741)
Результат від операцій з акціонером	12174	12174	12174	12174	12174
Резервні та інші фонди банку	6850	8481	9696	11449	12959
Накопичений дефіцит	(169918)	(171665)	(157247)	(156749)	(144629)
Загальна сума власного капіталу	54529	52825	66615	57789	84846
Загальна сума власного капіталу та зобов'язань	309723	382525	401296	540596	680008

Таблиця А.2 – Звіт про прибуток або збиток АТ КБ «ПриватБанк» за період 2019 – 2023 років, млн. грн.

Стаття	Рік				
	2019	2020	2021	2022	2023
Процентні доходи в т.ч.:	33841	33563	35854	43686	66238
- процентний дохід, обчислений із застосуванням методу ефективного відсотка	28960	28547	30870	38905	61614
- інші процентні доходи	4881	5016	4984	4781	4624
Процентні витрати	(14174)	(11961)	(6537)	(3768)	(6616)
Чистий процентний дохід	19667	21602	29317	39918	59622
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності), визначені згідно з МСФЗ 9	(4)	(1809)	(856)	(15396)	(4588)
Чисті процентні доходи після вирахування резерву на зменшення корисності	19663	19793	28461	24522	55034
Комісійні доходи	24575	27649	35057	32945	41589
Комісійні витрати	(6386)	(8888)	(11840)	(12505)	(17150)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іноземною валютою	2589	3103	3226	14655	10174
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки іноземної валюти	6510	(7460)	1017	(7760)	(1076)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з борговими фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	8	8	32	119	1266
Чистий прибуток (збиток) від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток	(1526)	16045	(7666)	2608	4648

Продовження таблиці А.2

Стаття	Рік				
	2019	2020	2021	2022	2023
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки об'єктів інвестиційної нерухомості	4	(256)	(873)	267	185
Витрати на виплати працівникам	(7300)	(8192)	(8904)	(10096)	(10552)
Амортизаційні витрати	(1257)	(1791)	(2183)	(1970)	(2175)
Частка прибутку (збитку) асоційованих підприємств та спільних підприємств, облік яких ведеться за методом участі в капіталі	8	(124)	-	-	-
Інші адміністративні та операційні витрати в т.ч.:	(6392)	(16681)	(2348)	(10473)	(10946)
- розформування (витрати на створення) резерву під юридичні ризики	(387)	(8539)	6464	(885)	194
- адміністративні та операційні витрати	(6005)	(8142)	(8812)	(9588)	(11140)
Інші доходи	2113	1200	1286	2815	2173
Інші прибутки (збитки) – збиток від модифікації фінансових активів	-	(104)	(111)	(458)	(407)
Доходи (витрати), які виникають під час первісного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова	-	(6)	(164)	(1)	(1)
Прибуток (збиток), що виникає від припинення визнання фінансових активів, оцінених за амортизованою собівартістю	-	-	77	4	4
Прибуток до оподаткування	32609	24296	35067	34672	72766
(Витрати на сплату податку) доходи від повернення податку	-	6	(17)	(4474)	(35001)
Прибуток за рік	32609	24302	35050	30198	37765

ДОДАТОК Б
ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ АТ «ОЩАДБАНК»

Таблиця Б.1 – Звіт про фінансовий стан АТ «Ощадбанк» за період 2019 – 2023 роки, тис. грн.

Стаття	Рік				
	2019	2020	2021	2022	2023
АКТИВИ					
Грошові кошти та їх еквіваленти	56802954	26514696	19000631	28357170	65850018
Кредити, надані клієнтам	65168344	63226077	74754086	83215595	89109019
Інвестиції	113616183	130251541	128647349	143380717	173447680
Інвестиції в дочірні та асоційовані підприємства	24800	24800	24800	24800	24800
Передплата з податку на прибуток	270256	275237	417175	470943	62772
Відстрочені активи з податку на прибуток	-	-	-	-	865374
Інвестиційна нерухомість	809070	633526	633099	626789	542598
Основні засоби	8553547	7913336	6947057	6521241	10208797
Нематеріальні активи	1394430	1812024	2049481	2106465	2465153
Інші фінансові активи	238482	430347	420881	1249832	667567
Інші нефінансові активи	2223055	2457300	2012753	3235637	3230175
Всього активів	249101121	233538884	234907312	269189189	346473953
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ					
Кошти банків	58040	5823982	7608283	543326	366363
Рахунки клієнтів	202143040	186167805	191452783	233940324	302972637
Забезпечення	526697	634094	829107	1179977	939501
Інші фінансові зобов'язання	540556	472079	492870	543850	536174
Інші нефінансові зобов'язання	715120	798679	875405	1284849	1448621
Кредиторська заборгованість за податком на прибуток	-	-	-	44	2953480
Інші запозичені кошти	22733326	16196972	10726054	8717687	8297493
Відстрочені зобов'язання з податку на прибуток	369794	233834	173960	98413	-
Субординований борг	2462640	1276240	878960	716442	250816
Всього зобов'язань	229549213	211603685	213037422	247024912	317765085
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ					
Акціонерний капітал	49724980	49724980	49724980	49724980	49724980
Резерв переоцінки будівель	1817194	1572968	1564504	1473482	1985382

Продовження таблиці Б.1

Стаття	Рік				
	2019	2020	2021	2022	2023
Резерв переоцінки за фінансовими активами, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	639249	429062	146089	60894	9730
Резерв переоцінки інвестицій в інструменти капіталу, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	378956	546998	544219	684601	880862
Непокритий збиток	(33008471)	(30338809)	(30109902)	(29779680)	(23892086)
Всього власного капіталу	19551908	21935199	21869890	22164277	28708868
Всього зобов'язань та власного капіталу	249101121	233538884	234907312	269189189	346473953

Таблиця Б.2 – Звіт про прибуток або збиток АТ «Ощадбанк» за період 2019 – 2023 років, тис. грн.

Стаття	Рік				
	2019	2020	2021	2022	2023
Процентні доходи в т.ч.:	19058214	18462282	21349006	22543913	32593139
- процентні доходи за фінансовими активами, що оцінюються за амортизованою вартістю та за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	15435059	15094970	17806052	18977007	28886396
- процентні доходи за фінансовими активами, що оцінюються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	3623155	3367312	3542954	3566906	3706743
Процентні витрати	(13566574)	(10476278)	(7984489)	(7557921)	(13860769)
Чистий процентний дохід	5491640	7986004	13364517	14985992	18732370
(Формування)/ розформування резерву під очікувані кредитні збитки за активами, за якими нараховуються проценти	82635	(1559903)	(1838786)	(11039456)	1363633

Продовження таблиці Б.2

Стаття	Рік				
	2019	2020	2021	2022	2023
Чистий процентний дохід/ (витрати) після (формування)/ розформування резерву під очікувані кредитні збитки за активами, за якими нараховуються проценти	5574275	6426101	11525731	3946536	20096003
Комісійні доходи	6438711	8043812	9802395	9386603	12025315
Комісійні витрати	(2235702)	(3080856)	(3602597)	(3454371)	(5382718)
Операції з іноземною валютою, нетто	199217	116749	199216	1234118	937821
Чистий прибуток/ (збиток) від переоцінки іноземної валюти	3255608	(2868557)	682846	(3588782)	108275
Чистий прибуток/ (збиток) від операцій з фінансовими інструментами, що оцінюються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	(3649396)	6302082	(5330992)	8321816	(3700138)
(Формування)/ розформування резерву під очікувані кредитні збитки за іншими фінансовими активами і гарантіями	82961	(88888)	(233938)	(304573)	110430
(Формування)/ розформування резерву під збитки від знецінення нефінансових активів	(41660)	25649	(9140)	(3048)	(37919)
Доходи/ (витрати), які виникають під час первісного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова	-	(126246)	9300	(3321)	(36998)
Чистий прибуток/ (збиток) від операцій з борговими фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	-	2363	2351	903	-

Продовження таблиці Б.2

Стаття	Рік				
	2019	2020	2021	2022	2023
Чистий прибуток/ (збиток) від модифікації фінансових активів	104009	(1153822)	(748303)	(603165)	(342401)
Інші доходи	336160	287169	363347	540474	552761
Інші витрати			(22219)	(245316)	-
Чистий непроцентний дохід	4385899	7459455	1112266	11281338	4234428
Операційні доходи	10064183	13885556	12637997	15227874	24330431
Витрати на виплати працівникам	(5484337)	(6000242)	(6308835)	(8141026)	(7246250)
Амортизаційні витрати	(1495510)	(1675206)	(1861286)	(1833700)	(2002685)
Збиток від переоцінки об'єктів інвестиційної нерухомості	-	(175669)	-	-	-
Інші адміністративні та операційні витрати	(2830146)	(3312782)	(3414585)	(4619929)	(5833830)
Прибуток від операційної діяльності	254190	2721657	1053291	633219	9247666
Прибуток/ (збиток), що виникає від припинення визнання фінансових активів, оцінених за амортизованою собівартістю	-	10721	-	4547	7208
Прибуток/ (збиток) до оподаткування	254190	2732378	1053291	637766	9254874
(Витрати)/ відшкодування з податку на прибуток	969	43945	2087	2037	(3276614)
Чистий прибуток/ (збиток)	255159	2776323	1055378	639803	5978260

ДОДАТОК В
ПРОМІЖНІ РЕЗУЛЬТАТИ РОЗРАХУНКУ ІНТЕГРАЛЬНОЇ ОЦІНКИ АТ
КБ «ПРИВАТБАНК» ТА АТ «ОЩАДБАНК» НА ОСНОВІ
ТАКСОНОМІЧНОГО ПОКАЗНИКА

$$X = \begin{pmatrix} 0,21 & 0,16 & 0,20 & 0,12 & 0,14 \\ 0,18 & 0,14 & 0,17 & 0,12 & 0,12 \\ 0,11 & 0,13 & 0,09 & 0,09 & 0,06 \\ 4,13 & 6,24 & 5,02 & 8,35 & 7,01 \\ 0,14 & 0,28 & 0,18 & 0,24 & 0,22 \\ 0,07 & 0,14 & 0,09 & 0,12 & 0,11 \\ 5,68 & 7,24 & 6,02 & 9,35 & 8,01 \\ 1,21 & 1,16 & 1,20 & 1,12 & 1,14 \\ 2,68 & 2,78 & 2,59 & 3,11 & 4,63 \\ 3,08 & 2,18 & 2,00 & 2,60 & 2,66 \\ 0,25 & 0,18 & 0,21 & 0,14 & 0,17 \\ 0,19 & 0,14 & 0,17 & 0,13 & 0,14 \\ 0,82 & 0,86 & 0,89 & 0,89 & 0,88 \\ 0,23 & 0,17 & 0,20 & 0,14 & 0,15 \\ 0,94 & 0,95 & 0,97 & 0,98 & 0,93 \\ 0,49 & 0,58 & 0,55 & 0,50 & 0,40 \\ 0,11 & 0,06 & 0,09 & 0,06 & 0,06 \\ 0,60 & 0,46 & 0,53 & 0,52 & 0,45 \\ 0,06 & 0,06 & 0,07 & 0,07 & 0,09 \\ 0,17 & 0,10 & 0,08 & 0,06 & 0,05 \\ 2,33 & 0,93 & 0,86 & 0,93 & 0,89 \\ 0,01 & 0,71 & 0,01 & 0,01 & 0,01 \end{pmatrix}$$

Рисунок В.1 – Матриця спостережень з системи коефіцієнтів фінансової стабільності АТ КБ «ПриватБанк» (1 етап)

Таблиця В.1 – Визначення значимості відібраних змінних щодо оцінки фінансової стабільності АТ КБ «ПриватБанк» за період 2019 – 2023 років (2 етап)

Змінна	Середнє арифметичне значення	Стандартне відхилення	Коефіцієнт варіації
X1	0,17	0,03	0,21
X2	0,14	0,02	0,15
X3	0,10	0,02	0,23
X4	6,15	1,48	0,24
X5	0,21	0,05	0,22
X6	0,11	0,02	0,22
X7	7,26	1,34	0,18
X8	1,17	0,03	0,03

Продовження таблиці В.1

Змінна	Середнє арифметичне значення	Стандартне відхилення	Коефіцієнт варіації
X9	3,16	0,76	0,24
X10	2,50	0,38	0,15
X11	0,19	0,04	0,19
X12	0,15	0,02	0,16
X13	0,87	0,03	0,03
X14	0,18	0,03	0,19
X15	0,95	0,02	0,02
X16	0,51	0,062	0,12
X17	0,07	0,02	0,27
X18	0,51	0,05	0,11
X19	0,07	0,01	0,15
X20	0,09	0,04	0,43
X21	1,19	0,57	0,48
X22	0,15	0,28	1,85

Примітки:

Виходячи з отриманого коефіцієнта варіації змінних X20, X21, X22 (які є більше 0,33) дані змінні не буде враховано в подальшому для визначення інтегральної оцінки фінансової стабільності АТ КБ «ПриватБанк».

$$Z_{ij} = \begin{pmatrix} 1,34 & -0,20 & 0,92 & -1,36 & -0,70 \\ 1,39 & -0,31 & 0,94 & -1,13 & -0,90 \\ 0,54 & 1,45 & -0,18 & -0,21 & -1,59 \\ -1,37 & 0,06 & -0,76 & 1,49 & 0,58 \\ -1,49 & 1,45 & -0,61 & 0,54 & 0,11 \\ -1,48 & 1,45 & -0,62 & 0,54 & 0,11 \\ -1,18 & -0,02 & -0,92 & 1,56 & 0,56 \\ 1,34 & -0,20 & 0,92 & -1,36 & -0,70 \\ -0,63 & -0,50 & -0,75 & -0,06 & 1,95 \\ 1,51 & -0,85 & -1,32 & 0,25 & 0,41 \\ 1,62 & -0,35 & 0,58 & -1,22 & -0,63 \\ 1,60 & -0,40 & 0,68 & -1,13 & -0,75 \\ -1,78 & -0,29 & 0,92 & 0,92 & 0,23 \\ 1,57 & -0,38 & 0,70 & -1,15 & -0,75 \\ -0,70 & -0,38 & 1,00 & 1,33 & -1,26 \\ -0,22 & 1,19 & 0,78 & -0,04 & -1,71 \\ 1,62 & -0,51 & 0,70 & -0,90 & -0,91 \\ 1,61 & -0,92 & 0,29 & 0,22 & -1,20 \\ -0,70 & -1,37 & 0,20 & 0,28 & 1,59 \end{pmatrix}$$

Рисунок В.2 – Стандартизована матриця відібраних змінних (Z_{ij}) щодо оцінки фінансової стабільності АТ КБ «ПриватБанк» за період 2019 – 2023 років (3 етап)

Таблиця В.2 – Значення точки еталону відібраних змінних щодо оцінки фінансової стабільності АТ КБ «ПриватБанк» за період 2019 – 2023 років (4 етап)

Змінна	Диференціація	Точка еталону
X1	Стимулятор	1,34
X2	Стимулятор	1,39
X3	Стимулятор	1,45
X4	Дестимулятор	-1,37
X5	Стимулятор	1,45
X6	Стимулятор	1,45
X7	Дестимулятор	-1,18
X8	Стимулятор	1,34
X9	Стимулятор	1,95
X10	Стимулятор	1,51
X11	Дестимулятор	-1,22
X12	Стимулятор	1,60
X13	Стимулятор	0,92
X14	Стимулятор	1,57
X15	Стимулятор	1,33
X16	Стимулятор	1,19
X17	Стимулятор	1,62
X18	Стимулятор	1,61
X19	Стимулятор	1,59

Таблиця В.3 – Результати обчислення інтегрального показника рівня фінансової стабільності АТ КБ «ПриватБанк» на основі коефіцієнта таксономії (5 етап)

Показник	Рік				
	2019	2020	2021	2022	2023
Відстань між елементами матриці та вектором-еталоном (C_i)	7,18	7,43	6,09	8,54	8,69
Середня відстаней між спостереженнями C_i (C_i середнє)	7,58				
Середньоквадратичне відхилення відстаней між спостереженнями C_i (S_0)	0,95				
Відстань від кожної багатовимірної одиниці до точки-еталона за умови нормального розподілу випадкової величини (C_0)	9,49				
Показник рівня розвитку (d_i)	0,76	0,78	0,64	0,90	0,92
Інтегральний показник фінансової стійкості (Модифікований коефіцієнт таксономії (k_i))	0,24	0,22	0,36	0,10	0,08

$$X = \begin{pmatrix} 0,09 & 0,10 & 0,10 & 0,09 & 0,09 \\ 0,08 & 0,09 & 0,09 & 0,08 & 0,08 \\ 0,44 & 0,36 & 0,32 & 0,29 & 0,36 \\ 11,74 & 9,65 & 9,74 & 11,15 & 11,07 \\ 0,13 & 0,19 & 0,15 & 0,14 & 0,17 \\ 0,10 & 0,13 & 0,12 & 0,11 & 0,08 \\ 12,74 & 10,65 & 10,74 & 12,15 & 12,07 \\ 1,09 & 1,10 & 1,10 & 1,09 & 1,09 \\ 2,96 & 3,60 & 2,58 & 3,12 & 2,80 \\ 1,57 & 2,33 & 1,50 & 2,41 & 3,15 \\ 0,32 & 0,34 & 0,39 & 0,36 & 0,29 \\ 0,26 & 0,27 & 0,32 & 0,31 & 0,26 \\ 0,92 & 0,91 & 0,91 & 0,92 & 0,92 \\ 0,28 & 0,30 & 0,35 & 0,34 & 0,28 \\ 0,88 & 0,88 & 0,90 & 0,95 & 0,95 \\ 0,46 & 0,56 & 0,55 & 0,53 & 0,50 \\ 0,001 & 0,01 & 0,004 & 0,002 & 0,02 \\ 0,01 & 0,13 & 0,05 & 0,03 & 0,21 \\ 0,02 & 0,03 & 0,06 & 0,06 & 0,05 \\ 0,22 & 0,20 & 0,27 & 0,10 & 0,07 \\ 1,81 & 1,20 & 1,34 & 2,15 & 1,85 \\ 0,0002 & 0,0003 & 0,03 & 0,0003 & 0,001 \end{pmatrix}$$

Рисунок В.3 – Матриця спостережень з системи коефіцієнтів фінансової стабільності АТ «Ощадбанк» (1 етап)

Таблиця В.5 – Визначення значимості відібраних змінних щодо оцінки фінансової стабільності АТ «Ощадбанк» за період 2019 – 2023 років (2 етап)

Змінна	Середнє арифметичне значення	Стандартне відхилення	Коефіцієнт варіації
X1	0,09	0,01	0,08
X2	0,09	0,01	0,07
X3	0,35	0,05	0,14
X4	10,67	0,83	0,08
X5	0,16	0,02	0,13
X6	0,11	0,02	0,16
X7	11,67	0,83	0,07
X8	1,09	0,01	0,01
X9	3,01	0,34	0,11
X10	2,19	0,61	0,28
X11	0,34	0,03	0,09
X12	0,28	0,03	0,09
X13	0,91	0,01	0,01
X14	0,31	0,03	0,09
X15	0,91	0,03	0,04
X16	0,52	0,037	0,07
X17	0,01	0,01	0,84
X18	0,08	0,07	0,86
X19	0,04	0,01	0,31

Продовження таблиці В.5

Змінна	Середнє арифметичне значення	Стандартне відхилення	Коефіцієнт варіації
X20	0,17	0,08	0,44
X21	1,67	0,35	0,21
X22	0,01	0,01	1,73

Примітки:

Виходячи з отриманого коефіцієнта варіації змінних X17, X18, X20, X22 (які є більше 0,33) дані змінні не буде враховано в подальшому для визначення інтегральної оцінки фінансової стабільності АТ «Ощадбанк».

$$Z_{ij} = \begin{pmatrix} -1,23 & 1,26 & 1,12 & -0,62 & -0,53 \\ -1,23 & 1,25 & 1,12 & -0,61 & -0,53 \\ 1,73 & 0,16 & -0,73 & -1,21 & 0,05 \\ 1,29 & -1,23 & -1,12 & 0,57 & 0,48 \\ -1,31 & 1,64 & -0,13 & -0,63 & 0,42 \\ -0,61 & 1,46 & 0,68 & -0,10 & -1,42 \\ 1,29 & -1,23 & -1,12 & 0,57 & 0,48 \\ -1,23 & 1,26 & 1,12 & -0,62 & -0,53 \\ -0,16 & 1,71 & -1,26 & 0,32 & -0,61 \\ -1,02 & 0,23 & -1,15 & 0,37 & 1,57 \\ -0,56 & -0,03 & 1,55 & 0,47 & -1,44 \\ -0,86 & -0,50 & 1,38 & 1,02 & -1,04 \\ 1,23 & -1,25 & -1,12 & 0,61 & 0,53 \\ -0,92 & -0,40 & 1,43 & 0,93 & -1,04 \\ -0,98 & -1,00 & -0,41 & 1,09 & 1,29 \\ -1,70 & 1,05 & 0,78 & 0,37 & -0,50 \\ -1,61 & -0,74 & 0,88 & 0,79 & 0,68 \\ 0,41 & -1,35 & -0,94 & 1,36 & 0,52 \end{pmatrix}$$

Рисунок В.4 – Стандартизована матриця відібраних змінних (Z_{ij}) щодо оцінки фінансової стабільності АТ «Ощадбанк» за період 2019 – 2023 років (3 етап)

Таблиця В.6 – Значення точки еталону відібраних змінних щодо оцінки фінансової стабільності АТ «Ощадбанк» за період 2019 – 2023 років (4 етап)

Змінна	Диференціація	Точка еталону
X1	Стимулятор	1,26
X2	Стимулятор	1,25
X3	Стимулятор	1,73
X4	Дестимулятор	-1,23
X5	Стимулятор	1,64
X6	Стимулятор	1,46
X7	Дестимулятор	-1,23
X8	Стимулятор	1,26
X9	Стимулятор	1,71
X10	Стимулятор	1,57
X11	Дестимулятор	-1,44

Продовження таблиці В.6

Змінна	Диференціація	Точка еталону
X12	Стимулятор	1,38
X13	Стимулятор	1,23
X14	Стимулятор	1,43
X15	Стимулятор	1,29
X16	Стимулятор	1,05
X19	Стимулятор	0,88
X21	Дестимулятор	-1,35

Таблиця В.7 – Результати обчислення інтегрального показника рівня фінансової стабільності АТ «Ощадбанк» на основі коефіцієнта таксономії (5 етап)

Показник	Рік				
	2019	2020	2021	2022	2023
Відстань між елементами матриці та вектором-еталоном (C_i)	9,37	5,22	6,61	6,99	7,20
Середня відстаней між спостереженнями C_i (C_i середнє)	7,08				
Середньоквадратичне відхилення відстаней між спостереженнями C_i (S_0)	1,34				
Відстань від кожної багатовимірної одиниці до точки-еталона за умови нормального розподілу випадкової величини (C_0)	9,75				
Показник рівня розвитку (d_i)	0,96	0,53	0,68	0,72	0,74
Інтегральний показник фінансової стійкості (Модифікований коефіцієнт таксономії (k_i))	0,04	0,47	0,32	0,28	0,26